POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

VEČERNIK

Leto XII. Stev. 247 | TELEFON 25 — 67 POŠTNI ČEKOVNI RACUN 11.409 | Maribor, ponedeljek 31. oktobra 1938 | NAROCNINA NA MESEC: Prejeman v upravi ali po pošti 10·- din, dostavljen na dom 12·- din, tujina 25·- din | Cena 1·— din

Sestanek razsodišča na Dunaju

V sredo 2. novembra se sestaneta na Dunaju italijanski in nemški zunanji minister s komisijami za razsodišče v češkoslovaško-madžarskem sporu — Sporazum med Nemčijo in Italijo javnosti ni znan

BERLIN, 31. oktobra. **Na prošnjo madžarske in češkoslovaške vlade sta sklenili Nemčija in Italija, da sprejmeta razsodišče v sporu med Madžarsko in ČSR glede nove razmejitve. Praga in Budimpešta sta že izjavili, da bosta sklepe razsodišča dokončno in brez pridržkov priznali in izvedli. Nemški zunanji minister von Ribbentrop in italijanski zunanji minister grof Ciano se sestaneta v sredo, 2. novembra, na Dunaju. Tja bosta prišla tudi češkoslovaški zunanji minister dr. Chvalkovsky in madžarski zunanji minister Kanya, da bosta v primeru potrebe pri roki. Vojaški strokovnjaki Češkoslovaške in Madžarske se sestanejo že danes v Bratislavi, da rešijo vojaška vprašanja onega ozemlja, ki bo izročeno Madžarski.**

SPORAZUM V RIMU.

RIM, 31. oktobra. **Nemški zunanji minister von Ribbentrop je bil v soboto ob 15. uri še zadnjič pri Mussoliniju. Pri tej konferenci, ki je trajala več ur, je bil prisoten tudi italijanski zunanji minister grof Ciano. S tem so bila rimska posvetovanja zaključena in von Ribbentrop je zvečer odpotoval nazaj v Nemčijo. Pred odhodom je bilo izdano uradno poročilo, ki o sklepih ničesar ne pove, von Ribbentrop je pa izjavil poročevalcem listov, da je razpravljal z Mussolinijem in Cianom o vseh aktualnih vprašanjih evropske politike, in je bilo doseženo popolno in prisrčno soglasje. Med Rimom in Berlinom ni v nobenem teh vprašanj nobenega nesoglasja. V tem duhu poroča jo o razgovorih tudi vsi italijanski listi. Po njihovi sodbi se je položaj po Monakovem zelo izboljšal, to izboljšanje pa mora italijansko-nemško solidarnost še povečati. Italija in Nemčija bosta ostali tudi glede drugih, ne samo češkoslovaškega vprašanja, edini in se bosta zavarovali, posebno še proti neprestanemu oboroževanju velikih demokracij. Kakšni so sklepi glede češkoslovaško-madžarskega spora, v javnosti ni znano.**

V PRAGI ZADOVOLJNI.

PRAGA, 31. oktobra. Avala. **Agencija Stefani poroča: Poročila, da sta Nemčija in Italija prevzeli razsodišče v sporu z Madžarsko, je vzbudilo v češkoslovaških vladnih krogih veliko zadovoljstvo. Tu pričakujejo od sestanka Ribbentropa in Ciana v sredo na Dunaju razčiščenje vseh podonavskih vprašanj.**

POROČILA IZ BUDIMPEŠTE.

BUDIMPEŠTA, 31. oktobra. Avala. **MTI poroča: Odgovor nemške in italijanske vlade, po katerem sprejmeta razsodišče v češkoslovaško-madžarskem sporu, sta izročila madžarski vladi italijanski in nemški poslanik v Budimpešti. V noti poročata obe vladi, da se bosta nemški in italijanski zunanji minister sešla v ta namen v začetku tega tedna, najbrže 2. novembra na Dunaju. Danes se snidejo v Bratislavi madžarski in češkoslovaški vojaški strokovnjaki, da se sporazumejo o modalitetah izročitve in prevzema Madžarski odstopljenega ozemlja.**

ŽIDJE NE SMEJO ODLOČATI O SLOVAŠKI ZEMLJI.

Bratislava, 31. okt. **Slovaški listi razpravljajo o možnostih plebiscita v nekaterih krajih in se odločno postavljajo na stališče, da Židje v nobenem primeru ne bi smeli dobiti glasovalne pravice. Slovaki ne morejo nikoli dovoliti, da bi o usodi njihovega ozemlja odločali Židje, katerih je po nekod na tisoče. Ti Židje so se preselili na Slovaško večinoma leta 1890. Leta 1910. so se že vpisali za Madžare, a leta 1930. za Čehe, oziroma Slovake. Pri plebiscitu se izrečejo prav tako zopet za Madžare. Razen Židov pa je na Slovaškem in Rusinskem še na tisoče krščenih in Polžidov.**

Japonski nameni po zmagi

NAČRT ZA NADVLADO NAD KITAJCI — JAPONSKA ZAHTEVA PRIZNANJE POLOŽAJA EDINE ODLOČUJOČE VELESILE NA DALJNEM VZHODU

TOKIO, 31. oktobra. **Japonska je sestavila pogoje za premirje, med katerimi je na prvem mestu odstop maršala Čangkajška v korist generala Vangčingveja. Politično zahtevajo Japonci ustanovitev avtonomnih pokrajinskih vlad v Hankovu, Kantonu, Pekingu in Nankingu. Iz teh vlad se sestavi skupni odbor, ki izvoli novega predsednika republike in sestavi novo osrednjo vlado. Za otok Formozo se zahteva poseben avtonomni položaj. Severne province Čahar, Suljnang, Notranja Mongolija itd. se ne podrede osrednji kitajski vladi, ampak se povežejo tesneje z Mandžurijo. Gospodarsko si pridrži Japonska vodilno vlogo na severnem Kitajskem in v ozemlju spodnjega toka Jangceja. Vojaško hočejo Japonci obvladati še vse ozemlje med Pekingom, Kantonom in Hunanom. V primeru odpora bodo Japonci prodrli do skrajnih zahodnih mej. Glede mednarodne smeri pripravljajo Japonci najožje sodelovanje z Nemčijo in Italijo v duhu boja proti komunizmu. To sodelovanje bo tudi gospodarsko. Od Anglije, Francije in Amerike zahtevajo Japonci priznanje Japonske kot vodilne in edine odločilne velesile na Daljnem vzhodu. Nasproti Angliji so pripravljeni na gospodarsko sodelovanje, dočim nasproti Franciji in Ameriki te volje ne kažejo. Od Anglije pričakujejo, da bo molče priznala nastali položaj in uplivala tudi na odstranitev Čangkajška. V prihodnjih dneh bo Japonska odpovedala tudi washingtonski dogovor 9 velesil iz l. 1922.**

Odgoditev izgonov iz rajha

TA TEDEN SE PRIČNO V VARŠAVI POSEBNA POLJSKO-NEMŠKA POGAJANJA ZA SPORAZUMNO URE DITEV TEGA VPRAŠANJA

BERLIN, 31. oktobra. V vprašanju postopanja poljskih državljanov, v prvi vrsti Židov, ki žive v Nemčiji, je bil dosežen v soboto zvečer med poljsko in nemško vlado sporazum v toliko, da je bilo sklenjeno pričeti ta teden v Varšavi poljsko-nemška pogajanja, na katerih naj se to vprašanje uredi sporazumno in ne nasilno. Zaradi tega je do dokončnih sklepov teh pogajanj ustanovljeno vse nadaljnje izganjanje poljskih državljanov iz Nemčije in nemških državljanov iz Poljske.

VARŠAVA, 31. oktobra. Tu pripisujejo velik pomen pogajanjem, ki se bodo pričela ta teden v Varšavi med Poljsko in Nemčijo glede tujih državljanov. V primeru, da ta pogajanja ne bi uspela, bo Poljska izgnala vse nemške državljane, ki žive na ozemlju republike. V ta namen se že pregledujejo njihovi dokumenti. Zakon o novi potrditvi poljskega državljanstva za one, ki žive v tujini, je bil uveljavljen do sobote opolnoči. Poljski državljani v tujini, ki državljanstva do tega roka niso obnovili, so prenehali biti poljski državljani. Zakon je bil naperjen proti Židom.

BERLIN, 31. okt. Reuter: 6000 poljskih Židov, ki so v petek in soboto dobili nalog, da se izselijo, je smelo ostati v Nemčiji, vendar morajo stroške za prevoz iz koncentracijskih taborišč plačati sami. V soboto ob polnoči so se po novem poljskem zakonu smeli vrniti na Poljsko vsi oni Židje, ki so dobili obnovitev poljskega državljanstva. Do polnoči jih je prišlo okoli 8000 čez mejo. Po tukajšnjih računih je pa ostalo na Nemškem še okoli 140.000 do 200.000 poljskih Židov. V Berlinu so bile včeraj protižidovske demonstracije.

Francija se premika na desno

PARIZ, 31. oktobra. Reuter: **Včeraj so bile v treh francoskih okrajih nadomestne volitve za poslance, ki so pokazale zanimive rezultate, posebno še, ker so prišle takoj po kongresu radikalnih socialistov v Marseilleu, kjer so, kakor znano, radikali krenili od ljudske fronte na desno. Pri nadomestnih volitvah za nekega pariškega poslanca je zmagal kandidat fašistov polkov. de la Rocquea, na drugem mestu konservativec, na tretjem radikalni socialist, na četrtem socialist in na petem komunist. V enem okraju na deželi je zmagal kandidat »protiljudskofrontašev«, ki so ga podprli radikalni socialisti, v drugem pa pride v ožje volitve socialist le zato, ker so bile druge stranke razdeljene. Za končno zmago ima malo upanja. Agencija Exchange javlja, da pomeni to popoln preokret francoske notranje politike.**

Žrtve požara v Marseilleu

MARSEILLE, 31. oktobra. Izpod razvalin pogorišča so potegnili do sinoči 18 trupel. 70 ljudi še pogrešajo, 30 nevarno ranjenih leži v bolnišnici. Včeraj so bile v mestu velike demonstracije. Demonstranti so zahtevali odstop socialističnega župana, ker je mestna občina tako zanemarila gasilstvo, da je neuporabno za večje akcije. V hotelu, kjer sta stanovala Daladier in Bonnet, so med požarom aretirali nekega zloglasnega člana marseilleskega podzemlja, ki si je v zmedi prilastil njune važne spise.

PRINC UMBERTO PRI HITLERJU

MONAKOVO, 31. oktobra. Italijanski prestolonaslednik princ Umberto, ki se mudi trenutno v Nemčiji, je včeraj obiskal Hitlerja v Berchtesgadnu.

Zapiski

Nov predsednik Chilea

Spričo še vedno napetega in negotovega evropskega mednarodnega položaja se je le malokdo zanimal za to, da si voli južnoameriška republika Čile novega predsednika. Ker poteče s 23. decembrom t. l. službena doba dosedanjemu predsedniku Arturju Alessandriju, so bile za 25. t. m. razpisane volitve. Izid je v glavnem že znan. Za enkrat še izostajajoči rezultati ga ne morejo več spremeniti. Bivši predsednik Alessandri je bil prvič izvoljen za predsednika l. 1920. in zadnjič 1932. za dobo šestih let. Novoizvoljeni predsednik je Pedro Aguirre Cerda, predstavnik čilenske ljudske fronte. Po do sedaj znanih rezultatih je dobil 220.892 glasov, kandidat desničarskega bloka Gustavo Ross pa 213.521 glasov. Senor Aguirre Cerda je znan zgodovinar in socialni ekonom ter tudi slovničar. Je pa tudi bogat vinogradnik. Pripada radikalom, ki tvorijo skupno z demokratsko stranko ljudsko fronto.

Duce: „Italija ima zdaj svoj premog"

Na petem zborovanju najvišje komisije za avtarkijo je poročal predsednik korporacije za rudarstvo, da so dali premogovni rudniki v Raški (Istra) v zadnjih devetih mesecih 650.000 ton premoga in da se bo dalo verjetno priti v bližnji bodočnosti na 800.000 ton mesečne produkcije. Rudniki na Sardiniji so producirali v poslednjih devetih mesecih 570.000 ton. Mussolini je nato izjavil, da ta produkcija že krije najnujnejše domače potrebe in da je že možno trditi, da ima Italija od zdaj naprej svoj premog.

Ribbentropova pot v Rim

Vkljub zagotovilom, da gre zgolj za informativno demaršo, pada ta nenadni obisk nemškega zunanjega ministra v oči. Stvar mora biti že nujna, da je prišlo do te poti v trenutnem, z ozirom na češko-madžarski spor kočljivem položaju. Videti je, da je prišlo do križanja interesov z ozirom na omenjeni spor, ker se zdi neverjetno, da bi se Madžarska povzpela do tako odločnih akcij brez italijanske zaslombe. Zdi se, da hoče Ribbentrop pregovoriti Mussolinija, ker bi poljsko-madžarska meja namesto pohlevne Češkoslovaške Nemčije zapirala pot proti vzhodu.

„Mein Kampf" ni priložnostna knjiga

Predsednik zbornice za književnost v rajhu se je izrazil nedavno prav ostro proti temu, da bi se knjiga »Mein Kampf« ponujala po antikvaratih kot priložnosten nakup. Pozval je antikvarje, naj jo vzamejo takoj iz prometa, »ker mora vsakega zavedno nacionalnega Nemca bolestno dirniti, če vidi knjigo našega führerja kot »priložnosten nakup«.

Beck in poljski narod

Poljski narod, narod Witosev — in Witos je še vedno v Češkoslovaški v izgnanstvu — protestira z največjim ogorčenjem proti Beckovemu postopanju. (»Juvenal«.)

Nesoglasje v Avstraliji

Iz Canberre poročajo, da je opozicija v parlamentu očitala vladi pomanjkljivo reševanje nujnih narodnih problemov. Gre tu pred vsem za vprašanje narodne obrambe, ki ga avstralsko časopisje prav živahno komentira. »Sydney Morning Herald« prav ostro graja pomanjkljivosti in zahteva delitev tega ministrstva, ki nalaga pretežke naloge za enega moža.

Maribor, 31. oktobra.

Ameriški časniški magnat Randolf Hearst je povedal v svojem nedavnem govoru, ki so ga prenašale vse važnejše oddajnice USA, bridke resnice na račun tistih, ki so delali po svetovni vojni mir v nasprotju z Wilsonovimi načeli, zlasti pa na račun Anglije. Dejal je, da se je napačno zgrajena stavba tega miru že porušila in pokopala pod ruševinami tudi tako dolgo vodilno oblast Velike Britanije nad Evropo in ostalim svetom. Dasi je imel Hearst vedno svoje poglede na svetovna vprašanja in posebne interese, ki nam vselej niso mogli biti simpatični, mu moramo ob tej priliki vsaj v glavnem popolnoma pritrditi. Zgradba miru v Versaillesu je bila postavljena na napačne in nestalne temelje in je sedaj dejansko popolnoma porušena. Tistega sveta, ki ga je ustvarila, že ni več. Prečudna naključja razvoja so nas v komaj dvajsetih letih pripeljala tako daleč, da so danes premaganci iz l. 1918. zmagovalci, zmagovalci pa premaganci.

Prvič v človeški zgodovini se je zgodilo, da je zmagovalec po svoji zmagi brez vsake nove vojne izgubil vse svoje pridobitve, premaganec pa odstranil vse nasledke poraza in pridobil zraven še več moči, kakor je je imel pred porazom. Tista Nemčija, proti kateri je ves svet vodil štiri leta najstrašnejšo vojno med vsemi, kar jih človeštvo pojmi, in ki je ležala l. 1918 strta in ponižna na tleh, je danes zopet silnejša kakor je bila pred porazom in najmočnejša sila v Evropi. Pred vojno je imela Nemčija 540.000 kvadratnih kilometrov površine in ne celih 59 milijonov prebivalcev. Mirovne pogodbe so ji odtrgale okoli 70 tisoč kvadratnih kilometrov površine in več milijonov ljudi, po priključitvi Avstrije in Sudetov pa ima sedaj skoraj 570 tisoč kvadratnih kilometrov površine in okoli 77 milijonov prebivalcev. Povečala se je torej od predvojne za 30 tisoč kvadratnih kilometrov in 18 milijonov ljudi. Razen tega ima na svojih mejah utrdbe, kakršnih pred vojno in med vojno ni imela, ter armado, ki je še vse drugače oborožena in organizirana kakor je bila tista, s katero se je štiri leta uspešno upirala armadam vsega sveta. Tej prostorninski, številčni in vojaški moči pa je sorazmerna tudi njena politična moč, ki je po Monakovem postala najvažnejši faktor v Evropi.

Edino, kar je do tega trenutka zmagovalcem iz l. 1918. še ostalo, so bivše nemške kolonije, katerih površina meri okoli 2 milijona in 900 tisoč kvadratnih kilometrov. Razdelili so si jih med seboj tisti, ki so bili s kolonialno posestjo itak že satnirani, predvsem Angleži in Francozi. In zaradi teh kolonij smo morali mi Slovenci izgubiti znaten del svojega narodnega ozemlja, ki je bilo odstopljeno Italiji v zameno za prekomorsko nemško posest, ki ji ni bila dodeljena. (Kakor smo morali zaradi »oslabitve« Nemčije z umetnim ustvarjanjem Avstrije plačati račune velesil tudi z izgubo Koroške!) Toda prav te dni se je pričel še zadnji akt tragedije versailleskega miru z nemško akcijo za vrnitev tudi tega izgubljenega kolonialnega ozemlja. Kako se bo ta akcija končala, ne more biti nobenega dvoma več. Nemčija bo dobila nazaj tudi svoje kolonije in stavba Versaillesa bo porušena do temelja. Zadnji zaključek svetovne vojne se bo potem glasil: Nemčija zmagala, antanta izgubila!

Da, po dvajsetletnem likvidiranju svetovne vojne je izšla le Nemčija iz boja kot zmagovalka, a ne na podlagi uspehov svojega orožja na bojnih poljanah, ampak na podlagi načel, ki so jih zmagovalci iz l. 1918., sami proglasili kot podlago za novo ureditev sveta, a so jih zavrgli že takoj v tistem trenutku, ko bi jih bili morali uresničiti. Boj za velika, od antante izdana Wilsonova načela je prevzela po Versaillesu Nemčija. V tem boju je sedaj zmagala. Nastane pa vprašanje, ali ga je vodila bolj iskreno kakor so ga državniki antante do Versaillesa? Ako ga je, potem moramo njen boj in njene uspehe pozdraviti kljub vsemu, kar je pri tem morda neprijetnega. Ako ga ni in meni, da so ta načela dobra samo toliko časa, dokler se dajo porabiti v njen lastni prid, zavračati pa, kadar gre za druge, bo ta njen boj moralno prav tako malo vreden kakor je bil antantin, in Evropa ne bo prav nič na boljšem kakor je bila po Versaillesu. Kako misli v tem oziru, bo morala pokazati že v prihodnjih dneh, ko se bo arbitražno reševal madžarsko-češkoslovaški spor. Ako bosta Nemčija in njen vodja Adolf Hitler potrdila naša pričakovanja, ne bomo imeli nobenega vzroka tajiti, da prinašata v Evropo pravičnejši režim kakor je bil versailleski.

Mi Slovenci za Versaillesom ne bomo žalovali. Za nas je pomenil najhujšo krivico, ki je mogla kdaj biti storjena našemu narodu. Nam je Versailles odrekel pravice samoodločbe, na katere podlagi so Wilson in antanta dosegli premirje na frontah in na podlagi katere smo v slepem, a krivem zaupanju sprejeli versailleško arbitražo. Z nami je Versailles napravil huje kakor s premagano Nemčijo. In če se danes ta sistem, ki nas je razčetveril, ruši še v zadnjem temelju, za njim ne bomo potočili solza. Priznali bomo rajši novi sistim, **toda končno sodbo o njem si bomo ustvarili šele tedaj, ko bomo spoznali, kako misli tudi** z malimi, **ne samo z velikimi.** -r.

Romunija totalitarna

OD SOBOTE JE ROMUNIJA TUDI FORMALNO NEHALA BITI DEMOKRATIČNA IN JE POSTALA TOTALITARNA MONARHIJA

BUKAREŠTA, 31. oktobra. **Državni udar, ki je bil izvršen v Romuniji lani, je vodil po svojem nadaljnjem razvoju neizogibno v totalitarnost. Zadevna napovedovanja so se sedaj tudi uresničila. Romunija je od sobote dalje nehala biti tudi teoretično demokratična monarhija, postala je totalitarna država z eno samo politično stranko, vse druge so dokončno prepovedane. Ta vladna stranka pa ni zrastla od spodaj navzgor, kakor n. pr. fašistična v Italiji in nacionalno-socialistična v Nemčiji, ampak je ustvarjena od zgoraj navzdol. Celokupna državna uprava se preuredi na podlagi korporativnega sistema in odstranjujejo se še zadnje liberalne ustanove. Preurejevanje državne uprave vodi pravosodni minister Victor Diamandi po naredbah in navodilih kralja Karola II., ki je postal s tem glavni in vodilni politični faktor v Romuniji.**

Odločnejši kurz v Franciji

NOVE GOSPODARSKE ODREDBE — AKO SE BO PARLAMENT UPIRAL, BO RAZPUŠČEN — POGODBA Z RUSIJO SE ODPOVE

PARIZ, 31. oktobra. Kongres radikalne socialistične stranke v Marseilleu je bil v soboto zaključen in ministrski predsednik Daladier se je včeraj dopoldne vrnil v Pariz. Odšel je takoj v vojno ministrstvo, da izdela napovedane finančne odredbe. Te odredbe se bodo po pisanju »Matina« nanašale na sledeče: Uvede se poseben davek na kapital, revidira se 40-urni delovnik, preuredi se proizvodnja po določenih načrtih, uredi se zaščita prebivalstva, uravnoteži se trgovinska bilanca in konventirajo se rente. Drevi bo važna seja ministrskega sveta, na kateri bodo razpravljali o teh odredbah. Izdane bodo do petka, da se preprečijo borzne špekulacije. Sredi novembra bo sklican parlament. Ako bo naletel Daladier v parlamentu na nepremagljive težkoče, ga bo razpustil. Pred razpustom pa bo razpravljal parlament na vsak način še o volivni reformi. V zunanji politiki bo Daladier nadaljeval zbližavanje z Nemčijo in Italijo. Vojaška pogodba s sovjetsko Rusijo bo najbrže odpovedana. Ljudska fronta je definitivno pokopana. Levičarski listi, med njimi »Humanite«, Daladierja že sedaj napadajo.

Seja angleške zbornice

JUTRI SE SNIDE ANGLEŠKA SPODNJA ZBORNICA K TRIDNEVNEMU ZASEDANJU — RATIFIKACIJA SPORAZUMA Z ITALIJO

LONDON, 31. oktobra. Davi se je vrnil angleški ministrski predsednik Neville Chamberlain z dežele v London, da se udeleži priprav vlade za jutrišnjo sejo parlamenta. Po dosedanjih načrtih bo zborovala spodnja zbornica tri dni. Vlada ji bo predložila v ratifikacijo tudi sporazum z Italijo. Cela vrsta govornikov napoveduje govore, v katerih bodo zahtevali naglo oboroževanje Velike Britanije. Velika Britanija mora zaradi svoje veljave v sedanjih mednarodno-političnih zapletljajih biti bolj močna, kakor je bila kdaj koli doslej. Vlada se, kakor poročajo listi, še vedno upira ustanovitvi ministrstva za streljivo, namerava pa baje ustanoviti novo ministrstvo za civilno službo. Seja bo najbrže zelo razgibana.

Francov brat padel

LONDON, 31. okt. Reuter: Pri Ebru so začeli nacionalisti z novimi napadi in po vesteh iz Burgosa zavzeli veliko strategično važnih položajev, zajeli več ujetnikov ter vojnega materiala. Po vesteh iz Barcelone pa vladne čete še vedno držijo svoje položaje. Polkovnik Franco, brat generala Franca, je v soboto padel.

GRŠKI KRALJ V LONDONU

LONDON, 31. oktobra. Sinoči je prispel sem grški kralj Jurij in ostane tu več dni. Temu obisku prisojajo tu velik pomen, ker gre za obnovitev in poglobitev grško-angleških odnošajev v sedanjem spremenjenem mednarodnem položaju. Baje se bo pogajal kralj tudi za večje posojilo.

PROSLAVA NA SLOVAŠKEM.

BRATISLAVA, 31. oktobra. Včeraj je Slovaška slovesno proslavila 20-letnico ustanovitve ČSR in dosego slovaške avtonomije. Povsod so bile velike proslave z javnimi zborovanji. Eden slovaških ministrov ostane do nadaljnjega stalno v Pragi zaradi sodelovanja pri vseh važnih vprašanjih.

Volivno gibanje

Dr. Stojadinovićev drugi volivni govor

Ministrski predsednik je imel včeraj na shodu JRZ v Negotinu govor, v katerem je najprej dejal, da so bili na vladi tudi ljudje iz teh krajev, pa niso ničesar storili. Naštel je vsa dejstva, ki so delala nezadovoljne vas in mesto. Nato pa je opisal, kako so se razmere izpremenile, ko je prišla na vlado JRZ. Po gospodarskem pregledu je prešel na političnega ter med drugim dejal: „Kakor smo ustvarili čudež na gospodarskem polju, se nam je posrečilo ustvariti tudi drugi čudež, kakršnega še ni bilo videti na političnem polju. Delu moje vlade in JRZ se je posrečilo, da smo pomirili tudi našega Petra Živkovića z dr. Mačkom. Naše ljudstvo pravi: Kadar je huda zima, takrat maček in miš skupaj spita. Iz tega sporazuma med dr. Mačkom in Petrom Živkovićem sklepam, da tudi ta dva gospoda slutita zelo hudo zimo za sebe v tem letu. Priznati moram, da se ne motim ,ako mislim, da se bo res z 11. decembrom začela za njih nenavadna zima. **Kot Srb in kot predsednik vlade** ter naše stranke pričakujem, **da boste ostali 11. decembra** vredni potomci onih, ki so tu ustvarili državo in ki so iz malega beograjskega pašaluka ustvarili veliko Jugoslavijo od Jadrana do Timoka. Ostanite zventi idealom naših junakov, ostanite zvesti nacionalni ideji, veliki in enotni državi. Našel se je med vami izdajalec — obsodite ga 11. decembra in ločite se od njega, naj ostane sam, ker vas ni nikdo vprašal, ko je izdal amanet našega velikega kralja Mučenika in ko je pobegnil v Zagreb, da pred vrati dr. Mačka čaka, da ga sprejme na svojo listo. Vaš veličastni sprejem in ta sijajni naš shod v Negotinu me je napravil za vedno vašega prijatelja. Po vaših novih poslancih se bom osebno zavzel za to, da vam bo še bolje kakor vam je danes."

DR. KOROŠČEV VOLIVNI GOVOR.

Na seji banovinskega odbora JRZ za dravsko banovino je notranji minister g. dr. Korošec dejal med drugim tudi to, da gredo komunisti, socialisti, pohorci, pofovci, nezadovoljneži itd. na listo dr. Mačka, ki je konglomerat, po katerem bo **JRZ 11. dec. z vso močjo udarila.** Notranji minister je dejal, da je JRZ po svojem programu **edina poklicana, da se sporazume z dr. Mačkom** glede ureditve notranjih razmer. Opozicija prihaja še vedno z zunanjepolitično orientacijo, ki je v zadnjih viharnih časih doživela brodolome. Zmaga JRZ bo pomenila nadaljevanje notranje politike, prijateljstvo z vsemi narodi, osobito s sosednimi ter zavest, kam se gre v notranji in zunanji politiki. Dr. Korošec je **zanikal vesti, ki se čujejo, da on in njegovi prijatelji prodajajo in izdajajo Slovenijo ter dejal, da je vlada trdno odločena po volitvah pristopiti k reševanju notranjih razmer.** V volivnem boju dajati kakšna podrobna pojasnila ,pravi notranji minister ni prikladno, gotovo pa bodo Hrvati z JRZ bolj zadovoljni kot z drugimi. Kočno je dr. Korošec dejal, da samo tega ne razume, da bo dr. Maček pod svojo streho vzel tudi komuniste, kar je nekaj nezaslišanega in nekaj strašnega.

Dr. Maček je v soboto na zagrebškem okrajnem sodišču podpisal izjavo o postavljanju svoje liste.

„Dr. Stojadinović bo po volivni zmagi rešil hrvatsko vprašanje" je rekel minister Mastrović na shodu v Makarski.

Včeraj dopoldne je bila v Delavski zbornici v Celju konferenca delegatov bivše soc. demokratske stranke za celjski okraj, ki ji je predsedoval g. Košak, župan iz Griž, prisoten je bil g. Svetek iz Ljubljane; vseh delegatov je bilo 44. Konferenca je imela predvsem informativen namen, saj je že prejšnji večer v Ljubljani sklenil akcijski odbor vseh skupin, ki bodo zastopane na listi g. doktor Mačka, da v Celju ne bo kandidiral socialist.

V Kranju bosta za opozicijo kandidirala g. Tomaž Križman, posestnik na Okroglem in g. Karel Bajd, tekstilni delavec, kot namestnik.

V Ptuju so na širši konferenci zaupnikov SZO soglasno izbrali za kandidata kmeta Lucka Jožefa iz Rogoznice pri Ptuju in namestnika kmeta Matijo Kelemina iz Središča.

Volivno gibanje v Prekmurju. Kandidat JRZ za soboški okraj je banski svetnik advokat g. Franc Bajlec. Za namestnika mu je določen šef borze dela v Murski Soboti g. Fran Kerec, kar ima z ozirom na njegovo službeno funkcijo poseben pomen, z ozirom na številno sezonsko delavstvo. Vzdržuje se mnenje ,da bo kandidiral na listi JRZ tudi sedanji Soboški župan, veleposestnik g. Ferdinand Hartner. Dosedanji poslanec industrijalec g. Josip Benko se dosedaj še ni izjavil in krožijo o njegovih namerah različne verzije. Vse to se bo do končnega roka vložitve kandidatur še pojasnilo. V lendavskem okraju sedanji poslanec JRZ dr. Klar ne bo kandidiral. Vzdržuje se govorica, da bo kandidat banski svetnik in izdajatelj „Novin" vp. g. župnik Jožef Klekl. — Kot kandidat Slovenske združene opozicije je v lendavskem okraju določen pisatelj Miško Kranjec. V soboškem okraju bo verjetno kandidat SZO g. Franc Talanyi, ki je kandidiral na dr. Mačkovi listi že 5. maja 1935.

Borza. Curih, 31. oktobra. Devize: Beograd 10, Pariz 11.7375, London 20.99, New York 440.375, Milano 23.17, Berlin 176.30, Praga 15.125.

Vremenska napoved. Pretežno jasno, ponoči nevarnost slane.

Brezposelnost in podaljšanje delovnega časa v Franciji

Šele kadar primerjamo problem brezposelnosti v Franciji z istim problemom v drugih državah, nam postaja jasno, kako visok je francoski gospodarski nivo, gledan s socialnega vidika. Marsikak francoski podjetnik bi rekel? Brezposelni v Franciji? V Franciji vendar primanjkuje delovnih sil! Da, vendar gre tu samo za delavce specialiste.

Francoski povprečni življenski standard je zelo visok. Posebno če gledamo na Francijo z našimi revnimi balkanskimi očmi, se nam mora zdeti francoska blaginja izredna. Vse življenjske potrebščine, od hrane do obleke, so prav poceni. Solidarnost francoskega delavstva, ki se izraža v mogočnosti francoskih strokovnih organizacij, združenih v CGT (Confederation Generale de Travail), je pripomogla do razmeroma prav dobre socialne zakonodaje, ki zagotavlja delavcem še precej lepo življenje v primeri z delavci drugih držav. Francoski delavec ima 2 praznika na teden (Daladier je sicer 40-urni teden za oboroževalno industrijo podaljšal na 46-urnega), in še mnogo drugega ter tudi po zakonu določene minimalne mezde, s katerimi si lahko precej privošči. Mogočna organizacija omogoča tudi francoskim delavcem, da se s precejšnjim uspehom borijo proti kapitalistom, ki kršijo socialne predpise. Morda se prav zato francoske strokovne organizacije včasi preveč prenaglijo in v sporu s kapitalisti prehitro posežejo po skrajnem sredstvu — stavki. Ne-le, da so s tem, v času tekmovanja francoske težke industrije z nemško, slabili francosko produkcijo, profanirali so s tem tudi stavko, ki bi morala biti šele skrajno orožje, zadnji »atout«.

Vendar pa je pri tem vlada ljudske fronte tudi večkrat navedla napake. Tako je bilo gotovo silno nespametno, da je bil za obvezni plačani dopust za vse določen enak datum, tako da je nastala v letoviščih prenapolnjenost in draginja ter zato delavci od svojega dopusta večinoma niso mnogo imeli.

Brezposelnih je v Franciji razmeroma malo in so to večinoma nekvalificirani delavci. Po kvalificiranih pa je včasi veliko povpraševanje. Ker pa tujci v Franciji ne dobivajo dovoljenja za delo, morajo francoski tovarnarji često nastaviti črnce, francoske državljane iz kolonij, ki so pogostoma kaj malo sposobni ali tudi premalo inteligentni za kvalificirano delo.

Problem brez posebnosti se kaže v ozki povezanosti z velikim povpraševanjem po kvalificiranih delovnih močeh za težko industrijo in s stremljenjem, da se francoska produkcija (posebno težka industrija) čimbolj dvigne.

Priljubljeno sredstvo za povečanje produkcije je — podaljšanje delovnega časa. Ker se plače v glavnem ravnajo po življenjskih potrebščinah in ne po plodu dela ali delovnem času, je povečanje delovnega časa za podjetnika mnogo cenejše, kot nastavljanje novih delavcev. Za delavce in brezposelne pa je seveda to zadnje ugodnejše. Prvič: zmanjša se število brezposelnih. Drugič: onega pritiska na mezde ni, ki ga povzroča množica lačnih in poceni se ponujajočih. Tretjič: šele količkaj znosna plača omogoča ob omejenem številu delovnih ur, da je delavec človek, ne delovna živina; da se lahko izobrazi, razvedri, ter nekoliko skrbi za svojo higijeno. »Nastavite one množice brezposelnih, pa se ne bo samo povečala produkcija, ampak tudi zmanjšala brezposelnost. Če pa povečate število delovnih ur, se produkcija le minimalno poveča, ker je tudi dokazano, da je delavec v zadnjih delovnih urah mnogo slabši producent, in tudi nesreče so pogoste. Vse to so argumenti strokovnih organizacij.

Tako čisto enostavna pa stvar vendar tudi ni. Anketa, ki so jo napravili pred kratkim, je pokazala, da je n. pr. od 20.000 brezposelnih seineskega departementa le 1000 do 1200 kvalificiranih delavcev. Poizkus, da bi izučili ostale brezposelne iz nekvalificiranih v kvalificirane, je pokazal zelo zmerne uspehe. V oktobru 1935. ustanovljena šola Rachel je rekrutirala po izločitvi kakor koli telesno ali duševno nezmožnih za izšolanje od 200.000 brezposelnih do maja 1938. samo 2.637 primernih. Končno je od teh ostalo le 623 zmožnik. Treba pa je tu upoštevati, da je med brezposelnimi mnogo žen, te pa za težko industrijo večinoma niso uporabne. (15. okt. t. l. je bilo med 360.000 brezposelnimi 110.000 žen.

Razen tega je po izjavi Justina Godarta na int. konferenci dela 45% brezposelnih nad 50 let starih. V omenjene šole za izučevanje brezposelnih pa sprejemajo le moške izpod 35 let. Sploh je tudi mnogo brezposelnih-specialistov, ki sprejmejo samo delo iz lastne stroke. Vendar pa pravijo strokovni delavci: tako dolgo smo proti povišanju delovnega časa, dokler je v strokah, ki se jih to tiče, še kaj brezposelnih. Omenjanja vredno je tudi, da zaposluje n. pr. nemško letalstvo 200.000 delavcev, francosko pa le 50.000. Po vsem tem bodo gotovo aktuelni francoski gospodarski problemi lažje razumljivi.

f.

Pred dvajsetimi leti

JUGOSLOVANSKA TORPEDOVKA KLIČE NA POMOČ ANTANTO, DA SE TRST OBVARUJE PROPASTI — NEPRIČAKOVAN ODGOVOR

31. oktobra 1918! Kdo izmed nas se s ponosom ne spominja tega zgodovinskega in za nas tako pomembnega dne! Na današnji dan pred dvajsetimi leti sta kot posledica popolnega razsula Avstro-ogrske monarhije Narodno Vijeće v Zagrebu in Narodni svet v Puli prevzela od poveljnika avstro-ogrske vojne mornarice admirala Nikolaja v. Horthyja, sedanjega regenta Madžarske, v imenu nastajajoče Jugoslvije celotno brodovje. Na poveljniški ladji drednavtu »Viribus Unitis« je dopoldne bil podpisan protokol o prevzemu. Listino so na levi strani podpisali poveljniki glavnih edinic, po vrsti po svojem činu, na čelu jim admiral Horthy. Na desni strani so pod zgodovinski dokument postavili svoje podpise zastopniki Jugoslavije, v obratnem vrstnem redu, na prvem mestu: poleg Horthyjevega podpisa, mladi dr. Krmpotić, sedaj načelnik v ministrstvu socialne politike v Beogradu, zadnji kasnejši poslanik v Madridu dr. Tresić-Pavičić.

Dogodki burnih prevratnih dni pred 20 leti so se vrstili s filmsko naglico. Dopoldne v Puli podpis protokola, proti večeru prevzem brodovja po jugoslovanskih poveljnikih, dvig naše trobojnice na poveljniški ladji, ponoči tone »Viribus Unitis«, tedaj že glavni brod jugoslovanske mornarice, v naše morje, zadet od italijanskega torpeda. Več sto sinov našega naroda je našlo smrt v valovih ob rojstvu jugoslovanske mornarice.

Proti Trstu in okolici se je valila poražena in demoralizirana soldateska vseh avstrijskih narodov. V mestu plenjenje in streljanje, jugoslovanski vojaki, ki so se skušali masam postaviti po robu in jih usmeriti proti severovzhodu, so bili prešibki in hitro potisnjeni ob stran. Zaledje je bilo brez hrane, nihče ni bil varen življenja, soldateska je gospodovala povsod.

V Trstu se je iz zastopnikov italijanskih liberalcev, socialistov in Slovencev sestal Odbor za javni blagor, ki je v splošni revoluciji prevzel vodstvo mesta. Stiska je bila velika, vsepovsod splošna anarhija, uboji na dnevnem redu, po ulicah streljanje kot na fronti. Ako ne bo hitre pomoči, bo Trst propadel. Na raznih krajih požari, prebivalstvo radostno zaradi razsula Avstrije, a obupano, ker ni nikogar, ki bi mogel očuvati komaj pridobljeno svobodo.

Odbor za blagor mesta je sklenil naprositi Antanto, naj hitro pride na pomoč, da ne bo prepozno. Zjutraj na Vseh svetih dan, ko se je jelo daniti, je odbrzela proti Benetkam, kjer je bil glavni stan zavezniškega brodovja na Jadranu, jugoslov. torpedovka pod poveljstvom mladega Vučetića. Na krovu so bili zastopniki Odbora, za Jugoslovane dr. Tomašić, kasnejši predsednik prvega jugoslovanskega senata, in dr. Ferfolja. Proti poldnevu prispe ladja pred Benetke, kjer je bilo vrhovno povelistvo brezžično že obveščeno o njenem prihodu.

V salonu armadnega poveljnika generala Pettiti di Roreta hočejo Slovenci in socialisti pojasniti namen prihoda, tedaj pa stopi pred generala mestni svetnik Samaia in prosi v imenu Trsta, naj italijanske čete zasedejo mesto v imenu Italije in ga združijo s kraljevino. Pojasnila ostalih članov misije niso nič zalegla, general je sporočil, da bo Italija nemudoma poslala svoje čete, da napravi red v svojem Trstu. Kocka je padla.

Potrta se je vrnila jugoslovanska delegacija s torpedovko domov. Drugi dan se je spustilo italijansko vodno letalo v pristanišču na morje in najavilo prihod italijanskega brodovja. In naslednji dan, 3. novembra, ko se je podpisalo premirje med razpadajočo Avstrijo in Antanto, so priplule v luko italijanske vojne ladje. Z rušilcem »Audace« je dospel general Pettiti di Roreto in se izkrcal na pomolu sv. Karla, ki nosi posihmal ime njegove ladje.

Prebivalstvo je pozdravljalo italijanske čete, ki so takoj napravile red. Plenjenje je ponehalo, streljanje po ulicah je utihnilo. Bežeča avstro-ogrska vojska se je valila dalje, a mimo Trsta, kamor se ni upala.

Prvi čin mlade jugoslovanske mornarice v gornjem Jadranu je bil, da se je postavila v službo javne blaginje in iskala pomoči pri zaveznikih, ki naj bi predvsem pomagala italijanski večini Trsta. Skozi točo granat, ki so jo sipali okrog nje ostanki avstrijskih obalnih baterij, je brzela torpedovka preko Jadrana, z našo trobojnico na jamboru. Ni krivda naše mornarice, da misija njene zastopnice ni uspela.

Novice

Narodno-politična vzgoja v Prekmurju

PREKMURSKI PERIODIČNI TISK PO OSVOBOJENJU. —

Prekmursko ljudstvo je našlo v novi državni skupnosti Slovenijo, ki je bila razkosana na tri dele, duhovno razcepljeno brez vsakega programa, brez splošnega političnega gibanja, ki bi bilo primeren nosilec idej in socialnih zahtev, odgovarjajočih življenskim potrebam prekmurskega ljudstva in ki bi mogle združiti konfesionalno razcepljene, socialno in politično ob prevratu precej razgibane prekmurske množice. Vse to je bilo usodno za nadaljni razvoj narodne, politične in socialne zavesti prekmurskega ljudstva tudi v novi državni skupnosti. Pregled predvojnega prekmurskega periodičnega tiska nam tudi brez posebnega pregleda volivnih rezultatov in vseh številnih strank, ki so se tudi na prekmurskih tleh teple, pokaže poglavitne politične struje, ki so skušale pridobiti prekmurske volivce. Pokaže pa tudi vpliv nekdaj odtujenih, maloštevilnih, toda gospodarsko močnih skupin, ki so si skušale ohraniti svoj privilegirani položaj nad socialno šibkim preprostim človekom in skušale živeti predvsem od slovenske razcepljenosti in strankarskega lova za volivci.

Do prevrata so imeli Prekmurci samo tisk katoliške duhovščine, ki so mu prednjačile »Novine«. Prej predstavnik osvobodilnih sil, so postale v novih razmerah strankarsko glasilo SLS. Poizkus, da bi si pri tem pridobili evangeličane, tudi s posebnim evangelskim poslancem na listi SLS ni uspel vsled istovetenja vere in stranke. Gospodarsko podlago politiki SLS so dajale posojilnice in gospodarske ustanove agrarnih interesentov. Poleg duhovščine so bili vedno njeni glavni predstavniki funkcionarji teh ustanov. V ta krog spada nabožni mesečnik »Marijin list«, ki izhaja že od leta 1904. in od leta 1932. izhajajoči »Marijikin ograček« za otroke.

Da bi pridobili madžarsko večino, ki predstavlja ježiček na tehtnici pri poslanskih volitvah, so jim izdajali tednik »Népujsag« (Ljudski časnik), ki sta ga urejevala Jožef Balažek in Franc Bajlec, sedaj banski svetnik. Cilj, kateremu je list služil, ni mogel biti solidna podlaga za pravo sožitje med madžarsko manjšino in slovenstvom. »Novine« so imele popolen vpliv na katoliško sredino do leta 1932., ko je nastala proti njim opozicija med katoliško inteligenčno mladino. V času, ko so zagovarjale politiko g. Jevtića, so proti njim širili »Slov. gospodarja«. Danes so glasilo JRZ.

Predstavniki slovenskega liberalizma v Prekmurju so kmalu opazili, da si ne bodo mogli pridobiti konservativnih katoliških kmečkih množic kot predstavniki politike slovenskih industrijcev, še manj s svojim liberalizmom ali jugoslovenskim centralističnim nacionalizmom. Poslužili so se konfesionalne razcepljenosti in si skušali pridobiti evangeličane. Pridobiti so si skušali predvsem tako zvane srednje sloje. Temu cilju so služile tudi gospodarske in posebno denarne ustanove. Najkarakterističnejši pa so poizkusi, uporabiti regionalistične momente. Kandidirali so celo ljudi, ki jim je bilo policijsko dokazano sodelovanje z iredento. Preprosti ljudje, ki se niso pečali s politiko, pa niso pripadali stranki, so pa bili mnogokrat označeni za nezanesljive in nevarne. 9. novembra leta 1920. se je ustanovila »Domácsa versztvena sztranka« iz kroga ljudi bivšega diktatorja »Murske republike« Tkalca. Bila je nekaka podružnica demokratske stranke in imela glasilo »Prekmurski glasnik« (izh. od 6. avgusta 1920 do 2. julija 1922), tednik, ki je izhajal v Soboti in imel v tem času sedem urednikov. Demokratsko glasilo je bil tudi naslednik, tednik »Murske Novine« (od 5. oktobra 1924 do 15. februarja 1925). Glavni predstavnik demokratske stranke je bil notar Koder. Nar. socialna stranka je izdajala za volitve 1923 in 1925 l. »Naš dom« (leta 1923. 40 štev. in 1925 2 štev.). Izdajala sta ga odvetnik dr. Vesnik in gostilničar Talanyi. Zelo značilna je življenska pot tednika »Murska Krajina«. Začel je izhajati v vasi Markišavci 12. oktobra 1922 kot »Mörszka Krajina« in je izhajala kot taka do 18. štev. leta 1927. Urednik in lastnik je bil Štefan Kühar, jezik slaba prekmurščina in madžarščina. List je v začetku nadaljeval politiko »Prekm. glasnika« in zagovarjal politiko demokratske stranke. Njegov lastnik je bil kandidat demokratske stranke leta 1923., toda kot je bilo sodno ugotovljeno. in po lastnih izjavah prizadetih pred sodiščem, je za denarno odškodnino dan pred volitvami pozval svoje volivce, da naj volijo kandidata radikalne stranke, industrijca Menka. Leta 1927. je list postal popolnoma madžarski in prevel naslov v »Muravidék«. Postal je »informativni tednik za Prekmurje in Medjimurje« do štev. 13. leta 1932. Urejeval ga je živinozdravnik Nemes Miklos in imel nanj velik vpliv industrijalec Benko. Leta 1932. se je zopet poslovenil pod začetnim uredništvom notarja Kodra. Postal je glasilo politike JNS, okrog sebe je v začetku družil vse, ki so prej pripadali demokratski in radikalni stranki ali bili pod vplivom njenih predstavnikov. Zmagal je pri njem popolnoma vpliv industrijalca Benka, posebno od odstopa notarja Kodra naprej. V njem je tudi vestnik gremija in ga dobivajo vsi njegovi člani. Danes je njegov lastnik g. Benko in zagovarja politiko JRZ.

(Konec prihodnjič.)

Kaj je grenkejše kakor spoznati, da nekomu ne manjka nič drugega kakor korajža, utrgati jabolko z drevesa? — (Bernhard Shaw.)

»To bo prijetno presenečenje zanj, ko se vrne s potovanja! Saj ima vendar pse tako rad!«

Velika odgovornost izobraženstva

Eden najžalostnejših pojavov pri večini naše inteligence je ta, da po končanih študijah popolnoma popusti v vsem, s čimer se je do neke mere intenzivno ukvarjala za časa svojega študija. Z vstopom v življenje preneha kakor da bi odrezal vse njeno zanimanje za stvari, ki nujno spadajo v njeno interesno območje, kar samo dokazuje, da bi bil ves njen trud ter »idealizem« le maska in pretveza, s katero je hotela delati vtis »solidnosti« in na ta način preje priti do kruha. Skoro neizjemen je pojav, da inteligent po končanem šolanju, ko se namesti v nekem podjetju ali kjer koli, kjer mu je zagotovljen kruh in postopno napredovanje v plači izgubi sleherno zanimanje za kulturno delo, v kolikor pa se zanj še zanima, se le v toliko — in še to samo »teoretsko« — da dela »vtis«, varljivo premoti svojo okolico in da se prikazuje v lepši luči, nikakor pa ne zaradi tega, ker bi ga v resnici kaj zanimalo in veselilo. Mnogi bi se hoteli prištevati med intelektualce samo na podlagi zadnjega izpričevala, ki so ga nekoč dobili o svojem »znanju«, odklanjajo pa vsakršen nadaljnji trud in žrtve, vsak idealizem, ki baje njihovim letom in »izkušnjam« več ne »pristaja«, zase pa kljub temu zahtevajo vse priznanje in koristi. Mnogi mislijo, da so že dovolj storili in nočejo vedeti, da morajo iti v korak s časom, z dobrinami kulture in civilizacije in da morajo neprestano izpopolnjevati svoje pridobljeno znanje in to ne samo v stroki, ki so se ji posvetili. Inteligenten človek mora spremljati dogodke okoli sebe in v svetu ter ne bi smel nikoli dopustiti, da njegovo zanimanje kdaj pojenja, da ga obvlada lenost, udobnost in ravnodušnost za vsako dogajanje, v katerem ni ravno on subjekt. Intelektualec ne sme živeti suhoparno in po neki šabloni, temveč mora prinašati v življenje živahno razgibanost, svežost in lepoto. Skratka: dolžnosti inteligence so številne, cilj pa je samo eden, in ta je: pomeniti nekaj pozitivnega v človeški družbi, pomeniti vrednoto v svojem narodu, prinašati po svojih sposobnostih in nagnjenjih — z eno besedo po svoje — k graditvi lepšega narodnega življenja. Od teh dolžnosti se ne odvezuje noben vreden in resničen razumnik in v nobeni priliki; to so dolžnosti, ki jih je treba izpolnjevati dosledno do konca. Te dolžnosti je treba izvršiti z dejanji in deli, kajti o njih samo govoriti, ni dovolj. V vsakdanjem življenju z vsemi njegovimi vprašanji in potrebami je dolžnost miselnega človeka, da živi in deluje vedno tako, da spravlja v sklad svoje interese z interesi drugih, da pa mu tudi nikoli ne bo težko, odpovedati se svojim koristim v prid občim, če bi bilo to potrebno. Seveda: vse, kar se napravi, mora biti dobro premišljeno, pametno in koristno, drugače delo nima nikakega pomena. mfs.

Žalostna podoba slovenskih Haloz

PREMALO ZEMLJE, IN ŠE TA JE SKRAJNO SKOPA — POSESTNE RAZMERE, KI VPIJEJO PO REŠITVI — ZEMLJA SE MORA SPET POVRNITI V DOMAČE ROKE

Lapornati in ilovnati bregovi vinorodnih Haloz so nanizani pod Bočem, Donačko goro in Ravno goro, proti vzhodu pa se izgubljajo v obširnih ravninah Dravskega polja. V teh bregih leže glavni kraji Haloz: Makole, Majšperg, Ptujska gora, Sv. Trojica, Nova cerkev, Sv. Barbara v Halozah in Zavrč. Osojne rebri so večjidel pokrite z gozdovi in pašniki, sončne lege pa so posajene z žlahtno trto, vrhu tega je vmes še več malih kopanih njivic in travnikov, ki se vlečejo po ozkih grabah. Vrhovi so posejani z gostimi kočami, katere nadkriljujejo bele zidanice in vile tujcev. V vegastih in k tlom pritisnjenih bajtah so natlačeni Haložani s številno deco. Nad te slamnate strehe pa se dvigajo visoke prikupne stavbe tujcev, ki so s svojo belino vidne daleč naokrog. Ob sončnih in trgatvenih dneh se v njih goste tujci, ki preradi uživajo idilo v mikavnih Halozah.

Kljub temu, da Haloze spadajo med najpasivnejše predele Slovenije, so razmeroma gosto naseljene, 65 na 1 km². Iz njenih suhih bregov se zdaleka ne da toliko iztisniti, kot iz zemlje na Dravskem polju, in Slov. gor. Edino vinska trta je na pripekajočih strminah našla najugodnejša tla in se je že v davnih časih tukaj zakorenínila. Ona, ki zahteva največ nege in je obenem najkočljivejša, če bo mogla poplačati s svojo medeno kapljico toliki trud, služi ubožnemu Haložanu kruh. Dočim je tujcu samo priboljšek, je domačinu kruh. Haložan se ves posveča vinski trti. Za njo da vso svojo voljo, moč in življenje. Najskrbneje jo okoplje, gnoji, obrezuje, škropi, veže in sanja o kruhu. Naj še tako marljivo delajo njegove roke, Haložan je lačen kruha ¾ leta. Lačen je kruha, ker ima premalo zemlje ali pa je sploh nima. Dejstvo je, da ti vinorodni bregovi, ki se leto za letom prepojijo z njegovim znojem, niso njegova last, ampak tujčeva. Katastrske knjige dokazujejo, da samo petina Haložanov poseduje zemljo. A že ti so sami kočarji. Kdor ima 1 ha, velja za premožneža. Vsakdo se more prepričati, da ena družina ne more shajati na 1 ha. Za Gorco, pri Sv. Trojici v Halozah, ki je tipična haloška občina, izkazujejo knjige, da je od 155 posestnikov samo 37 domačinov. Od celokupne površine vinogradov imajo samo Ptujčani, tujci in inozemci 62.6% in posestniki s polja 14.3%. Povprečno pa ima domačin komaj 2 ha, Ptujčan 1.83 ha in inozemec 3.41 ha.

Haložani na malih koščkih ne morejo pridelovati sortiranih vin. Majhne količine sredstev za nego trte mora plačati po višji ceni in ker jih po navadi dobiva na up, prihajajo čestokrat tedaj, ko je že pomoč zamujena. V jeseni je prisiljen radi celotnih zadolženj in potrebi po kruhu, oblačila in obuvala, da izpod stiskalnice ponuja vino prekupčevalcem, če bi ga hoteli kupiti po 1.50.

Ostalim viničarjem in najemnikom se ne godi nič bolje. Iz tega zemljišča črpata dohodke viničarjeva in gospodarjeva družina.

Glasbena Matica v Celju

Glasbena Matica je imela ob koncu preteklega šol. leta 168 učenk in učencev, ki so javno nastopili trikrat v gledališču ter so sodelovali v prireditvah „kulturnega tedna". Letos je vpisanih že 115 gojencev in gojenk. Težave ima zavod s prostori in je zato potrebno, da se že kmalu preseli muzej v staro gimnazijo. Šolski uspehi so bili dobri, saj sta z zadostnim uspehom izdelala le 2%, z dobrim 15%, s prav dobrim 54% in odličnim uspehom 22% gojencev. Izvoljen je bil dosedanji odbor z g. dr. Milanom Orožnom kot predsednikom, tajnico gdč. Zupančičevo, blagajničarjem g. Turnškom, gospodarjem g. Jeričem in ravnateljem g. Sancinom.

Ciganska nadloga ob severni meji

V zadnjem času se je pojavila v severnih Slov. goricah ob severni meji večja družba ciganov z vozovi, ki se zatekajo v gozdove, šume in pašnike. Cigani po okolici kar izsiljujejo živež in denar pri kmetih, bajtarjih, kakor tudi pri revnih viničarjih, zlasti tam, kjer nalete na posamezne stare ljudi, ki v odsotnosti ostalih, domačih čuvajo domove. Dogajajo se slučaji, da tam, kjer takovrstno izsiljevanje ne uspe, kradejo, kar jim pride pod roke. Na dnevnem redu so predvsem tatvine sadja po sadonosnikih in shrambah, ki ga odnašajo z vrečami v svoja skrivna gozdna in pašniška zavetišča. Prizadeti in ogroženi prebivalci žele, da poseže vmes oblast in napravi temu konec, s čimer bi se preprečil nadaljnji strah prebivalstva pred to nevarno nadlogo, ki ogroža mnogim še skromna imetja, zlasti viničarjem, ki so vso leto skrbno delali, sedaj pa bi naj svoj s krvavimi žulji pri kmetu prisluženi pridelek, namenjen za zimsko oskrbo svojih družin, deliti ciganom, če ne zlepa pa pod nasiljstvom.

---

o. **Češkoslovaški narodni praznik je proslavila** celjska sokolska župa v Narodnem domu. Proslavi so prisostvovali predstavniki vojske in nacionalnih organizacij.

o. **V Ljubljani** so zopet dovoljeni živinski sejmi. Nevarnost slinavke je prenehala.

o. **Draveljsko pokopališče povečano.** Draveljsko pokopališče je postalo že pretesno. Zato je ljubljanska mestna občina dokupila precejšen kos zemljišča, s katerim se je pokopališče znatno povečalo. Pokopališče v Dravljah je bilo včeraj blagoslovljeno.

o. **Ponarejevalci denarja v Domžalah.** Orožniki so v Domžalah razkrinkali dobro organizirano družbo, ki je ponarejala 20-dinarske kovance. Več kovancev so spravili že v promet. V zadnjem času so pričeli ponarejati tudi 100-dinarske bankovce, pa so jih pri delu motili orožniki.

o. **Splašena konja sta zavozila v izložbo** v Ljutomeru. Konja in hlapec mlinarja Šadla z Grab so le lažje poškodovani. Šipa je bila iz specialnega belgijskega stekla in stane okoli 3000 din.

o. **80 metrov globoko je padel** 21letni rudar France Fakin v premogovniku v Zagorju z voziČkom vred. Mladi rudar je bil tudi delaven Sokol.

o. **Pri premikanju je padel pod kolesa** na ljutomerski postaji premikač Jožef Horvat iz M. Sobote. Ponesrečenec, ki je bil na mestu mrtev, zapušča ženo in tri nedorasle otroke.

o. **Za doto prihranjeni denar ter precej obiek in perila** je ukradel znani Jože Anžur pri Simerčanovih v Širmanskem hribu blizu Štange pri Litiji. Orožniki preiskujejo vso okolico, da bi vlomilca izsledili.

o. **Konja zastrupil z živim srebrom.** V Prelesju pri Št. Rupertu na Dolenjskem ima posestnica Sentočnikova, ki se je nedavno vrnila iz Amerike, vzorno urejeno domačijo. Zadnje dni je dobila več grozilnih pisem, v katerih ji neznanec sporoča, da ji bo zastrupil vso živino. Nekega jutra je gospodinja res našla poginulega konja. Živinozdravnik je ugotovil, da je bil zastrupljen z živim srebrom.

o. **Zaradi bolehnosti je šla pod vlak** delavka Helena Kocjančič, zaposlena v papirnici v D. M. v Polju pri Ljubljani. Zapušča 4letno hčerko in moža.

o. **Od vojakov v smrt.** Te dni se je vrnil od vojakov 23letni čevljarski pomočnik Anton Dobre v svoj domači kraj Kovor pri Tržiču. Neki tovorni avtomobil ga je tako poškodoval, da je kmalu izdihnil.

o. **Roparski napad pri Radovici.** V Radoših pri Radovici ima na samotnem kraju 79letna Marija Luzar svojo hišico in se preživlja s prodajo kruha. Starko so ponoči napadli razbojniki in oddali več strelov v njeno sobo. Prestrašena ženica je klicala na pomoč, nakar so roparji pobegnili.

---

n. **Jugoslov.-čsl. liga v Zagrebu** je proslavila češkoslovaški narodni praznik na Ljudski univerzi, kjer je predaval univ. prof. dr. Ljudomil Hauptman o pomenu bitke na Beli gori.

n. **Ubil ženo, za katero je dal 14.000 dinarjev.** Po starem krajevnem običaju je v prištinski okolici kupil Miftar Isenović mlado in lepo ženo za 14.000 dinarjev. Žena pa ni bila zadovoljna s svojim precej starejšim možem in je zato gledala po drugih. Ljubosumni Isenović je potegnil nož in svojo mlado ženo zaklal.

n. **Betonski most čez reko Taro** v Srbiji so začeli graditi. Most bo predstavljal odlično delo naše gradbene tehnike in bo turizmu v ondotnih krajih mnogo koristil.

n. **Dva medveda so ubili lovci** blizu Dečanov pri albanski meji. Zaradi zgodnje zime se je v tamošnjih krajih pojavilo mnogo divjih svinj, volkov in medvedov.

Takrat bo naš svetli dan...

Janko Furlan.

Krašni je bilo te dni tako kot bi se bil nasrkal one svinčeno-sive pajčevinaste megle, ki je leno lezla čez rebri in dole in prepletala kegljaste griče ter drzne stene tik neba. Zdelo se mu je, da se ves koplje v njej in mu pije še zadnjo trohico toplote; celò ponoči mu kumuje, spi ž njim na trdi postelji in se mu krohoče.

Zato se je teh dni bal in se izogibal ljudi. Brezglavo je taval okrog in se trudil, da bi se otresel te meglene muke. Napil bi se bil, če bi se ne bil bal vinskih barv — žolte, črne, rdeče —, ki so ga tako spominjala onega jutra. Rad bi bil kot sicer: šaljiv, vesel, družaben in povsod dobrodošel.

»Nisi več Krašna... kaj ti je?« ga je vprašal prijatelj.

»Kaj naj ti rečem, če pa se tvoja življenjska cesta ni vila tam kot moja in stotisočev meni enakih!«

»Ne vem, kaj misliš?«

»Stokrat bolje zate, da ne veš in poznaš, kaj pomeni megla pod jasnim nebom, polnim zvezd in hrepenenja, pesmi in sanj, ki jim ni konca in jih moreš razpeti čez vso našo, od vekov našo, a vedno bolj ogoljufano in osramočeno zemljo!«

»Pesem poznam in le mlade sanje... meglo odklanjam.«

»Tudi jaz. A če pa se je strdila v tebi v ledinah!?«

Prijatelj je skomignil z rameni.

»Vidiš, da je bolje, da molčim o tem! Zato pa te rajše vprašam:

»Ali veš, kaj je največje junaštvo?«

»Ljubezen do sovražnika.«

Krašni spreleti okrog usten rezek nasmeh. »Bodi takó!... Jaz pa ti rečem, da bomo zaman stegali roke za tem junaštvom še drugih dva tisoč let. Predaleč je ta ljubezen in nedosežna... Zame je največje junaštvo v zatajenih gomilah.«

»V katerih... kakšnih gomilah?«

»V onih, ki jim ne moreš in ne smeš pokloniti ne cvetja, ne luči; v onih po izjemni človeški postavi pregrešnih... drznost je v njih, smeha, obširna in globoka želja, tako globoka, da je pognala iz nje najplemenitejša ljubezen... In jaz sem se na eni teh gomil večkrat pregrešil... vsak teden sem obnavljal prisego njenih junakov.«

»Ti torej veš zanje?«

»Nihče ne ve.«

»Pa si na tej gomili klečal?«

»Tako je bilo. In ti povem: Samo tam in le takrat sem čutil v srcu vedrino in toploto... samo na tej gomili.«

»In dejanja teh junakov?«

»Ali me nisi razumel?... Največja odpoved radi ljubezni, ki ima svoj izvir ob vrelcu plemenske krvi, v človeštvu!... Radi ljubezni do mene in tebe in milijonov...«

»Veliko dejanje!« je zamišljeno šepetal prijatelj.

»Vidiš... te moje molitve ni več. Odkar mi je ona črna postava to preprečila... in to je od onega meglenega jutra... je v meni mrzlo... Zdaj, ob tej uri je toliko let, ko sem kot zasledovana zver lazil skozi gosto meglo. Za večno so se vtisnili v mojo dušo oni žolti listi kraškega ruja in črne jagode v trpljenju skrivenčanega brinja... te črne jagode... strdjene kaplje onih junakov. Zato me ti dnevi morijo.«

Prijatelj ga je vprašujoče pogledal.

»Naj ti pravim,« je dodal Krašna, »da ne more biti v tebi naše megle. Te so deležni le grešniki, ki so tako zbrano molili in še molijo za one junake... Da, še molijo in vsako leto romajo na ta dan na to in stotere druge gomile. Vsi romajo... tudi oni, ki nosijo na ustih smeh in dobro voljo, ker imajo še moč, da potajijo svojo bolest... Jaz je ne morem.«

»Dokler boste romali?«

»Dokler ne bomo vsi, prav vsi milijoni pokleknili na ta dan na gomile najčistejše ljubezni in prisluhnili njeni prisegi. Takrat bo naš svetli dan...«

Darujte za azilni sklad PTL!

Maribor

Pojdi med grobove...

Včerajšnja nedelja je bila vsa pod vtisom jutrišnjih Vseh svetih. Koder koli je kdo hodil, vsepovsod je srečaval ženske z zvrhanimi košarami in polnimi naročji poznih in obledelih jesenskih rož, ali kakor jim že pravijo — vsesvetnikovc, ki s svojim skoraj mrtvaškim duhom spominjajo v teh meglenih in hladnih jesenskih dnevih, ko jemlje narava slovo, na grobove in na vse ono ,kar je bilo kdaj v zvezi s smrtjo bližnjih, in ki obenem spominjajo na vse tiste žalostne in črne obrede, kakor na priliko na vino in kruh, ki ga po podeželju ponujajo na sedminah in ki nikomur ne diši, ter na črne krste in na žalost, ki ni nikomur v življenju prihranjena, in na tvoje najdražje, s katerimi si se kedaj lahko pomenil o vsem, kar te je težilo v življenju ali te pa radostilo, in s katerimi danes ne moreš več spregovoriti niti ene same besede; končno te pa te jesenske rože spomnijo še nate samega, da za hip postaneš v tem begu skozi življenje ter se zaveš, da se boš tudi ti kdaj znašel med grobovi, od koder ne bo več povratka.

V tem zadnjem in najtežjem vprašanju svojega življenja ostane človek vedno sam; ta nerešena in tiha tragika čaka vsako živo bitje, ki se zaveda svojega življenja.

Zadnjo in megleno nedeljo pred Vsemi svetimi so odšli ljudje ponajveč na pokopališča. Popravljali so grobove, jih zasajali s cvetjem in prižigali sveče...

Vedno kadar zaidete na naša pokopališča, pa naj so v najzakotnejših vaseh, kjer gleda ilovka iz zadnjega svežega groba, ali na mestna pokopališča, vedno je v vas tih in še nikoli izražen odpor ne toliko proti temu, da si je bogataš postavil rezan kamen, siromak pa lesen križ, ampak proti temu, da ležijo po pokopališčih zapuščeni in s travo zarasli grobovi; nihče se ne zmeni za nje... Jutri bodo Vsi sveti in ljudje bodo hodili po teh zadnjih pričah katerega-koli življenja, pa naj je bilo potlej to življenje še tako neznatno. Prepogosto so pri nas med temi zapuščenimi grobovi tudi grobovi velikih ljudi, do katerih bi moral narod ohraniti pijeteto, na grobove katerih je pa že po nekaj preteklih desetletij pozabil. Če bi hoteli izmeriti pravo kulturo vsega naroda, bi ga najboljše izmerili po njegovih pokopališčih. Ali ne po rezanem kamenju in z zlatimi črkami napisanih verzih, ampak izmeriti bi ga morali po čuti, ki ga goji človeška družba do svojih pokojnih, do njihovih pozemeljskih ostankov.

Tam na zapuščenem tezenskem pokopališču raste trava čez grobove; med mladim smrečjem leži nekaj opuščenih otroških grobov; samo nekaj vsesvetnikovc je nekdo vrgel na nje. Kakor da se nihče več ne briga za te tihe priče naše dvakratne revščine, ki se na jesen kaže na vsakem oglu. Mrtvih bi se morali spominjati tudi čez leto.

In še nekaj: Na magdalenskem pokopališču vas presune kameniti spomenik delavca, ki je do pasu v kamnu in zre trdo v nebo, od koder ni pomoči. „Obtožujem" so napisali delavci na Kelnaričev spomenik. Ta „ob" tožujem" bi lahko tisočkrat zaklicali vsi ti molčeči grobovi, bi ga lahko slišali iz grobnice padlih vojakov, kliče ga pa tudi tista številka — menda 50 ali koliko — kjer leži pokopan še brez tako bornega križa **neki** novinar — in zaklical bi lahko ta „obtožujem" človek sam, ko se spomni na Vse svete svojega nehanja.

Regulacija mestnih ulic

Razen regulacije in kanalizacije Prekljeve ulice, ki bo veljala občino nad 260.000 din, se je na seji 13. pr. m. odobrila tudi regulacija in kanalizacija Grajske ulice, ki je sedaj še sredi dela. Nadejati se je, da se bo ob tej priliki končno uredila tudi okolica gradu. Nasproti kavarne »Astorije« je še vedno neki napol razdrti postament in leseni plot, ki ga je zob časa že precej načel ter bi ga gradbeni urad že zdavnaj lahko odstranil. Najžalostnejšo podobo pa nam nudi severni del gradu proti parku. Nekateri deli plotu čuvajo rimske kamne muzeja, razen tega pa apneno jamo, ki je prav pripravna za otroško past. Vrhu tega pa včasi ta plot dobro služi tudi za sušenje perila, česar ni niti na deželi videti. Vloga tega plotu vzbuja upravičeno prav pikro kritiko. Nadejati se je, da se bo ob priliki regulacije Grajske ulice tudi tozadevno napravil red ter da bo pri gradu postavljena meja, ki bo odgovarjala tako lepo renovirani stavbi. — Prav pa bi bilo, da se to zgodi še pred slavnostno otvoritvijo novih muzejskih prostorov.

Jadranski dan v Mariboru

Tudi Maribor je včeraj dostojno proslavil dan, ko je pred 20 leti na našem Jadranu prvič zaplapolala jugoslovanska trobojnica. Na predvečer Jadranskega dne je bila pri „Orlu" slavnostna seja združenih odborov Jadranske straže v Mariboru, ki jo je vodil predsednik oblastnega odbora JS dr. Lipold. Po uvodnem govoru je prečital spominsko okrožnico vsem krajevnim odborom in poverjeništvom JS. O delovanju JS v Mariboru je poročal tajnik g. Pirc. Včeraj dopoldne je bila v veliki dvorani Sokolskega doma akademija pomladkov JS s prav pestrim sporedom. Po slavnostnem govoru prof. Bizjaka je bila blagoslovitev treh pomladkovih praporov.

Jubilejna prireditev „Grafike"

Ob lepi udeležbi so mariborski grafiki priredili v soboto v veliki kazinski dvorani uspel kocert, ki je bil posvečen proslavi 70-letnice Zvezne organizacije SGRJ in 10-letnici Pevskega društva »Grafike« v Mariboru. Na koncertu so nastopili pevsko društvo »Grafika« in salonski orkester »Grafike« iz Ljubljane ter pevsko društvo »Grafika« iz Maribora. Obe pevski društvi sta dovršeno zapeli pod vodstvom pevovodij gg. Danila Cererja in Vinka Živka več narodnih in umetnih pesmi. Občinstvo je oba zbora nagradilo s spontanim priznanjem. Prav tako navdušeno je bil sprejet tudi orkestralni koncert ljubljanskih grafikov. Po koncertu, ki je bil prirejen pod geslom: Pesem, tisk hoče pot prosto, prosta bodi veda in umetnost z njo — je bil v spodnji dvorani družabni večer, na katerem so posamezni predstavniki grafične organizacije iz Ljubljane, Zagreba in Maribora izrekli več vzpodbudnih nagovorov.

Uspela prireditev Rdečega križa v Studencih

Krajevni odbor Rdečega križa v Studencih je v soboto zvečer priredil Studenčanom prav prijeten in zelo zanimiv večer Svengalijevih eksperimentov. Grmekova dvorana je bila nabito polna in je med gledalci bilo tudi mnogo meščanov. V naddveurnem programu je g. Svengali pokazal celo vrsto zelo uspelih poizkusov jasnovidnosti, sugestije in hipnoze. Predvsem so bili zanimivi posrečeni eksperimenti jasnovidnosti, ko je g. Svengali skozi zaprte šatulje natančno povedal vsebino in čital z zavezanimi očmi pismo oziroma stavke, ki jih je občinstvo dalo v zaprtih kuvertah g. Svengaliju. Čistega dobička je bilo precej in je namenjen revni deci v Studencih. G. Svengali je bil deležen burnih aplavzov.

Smrtna nezgoda v Studencih

Pri posestniku in gostilničarju Omulcu na Aleksandrovi cesti v Studencih je našel hlapec v senovem lijaku mrtvega starčka. O tem so takoj obvestili studenške orožnike, ki so v mrtvem spoznali 70-letnega upokojenca Franca Mačka s Koroške ceste 74. Uvedli so preiskavo in ugotovili, da je starček popival. Precej vinjen je zlezel na podstrešje Omulčevega hleva in padel skozi odprtino senenega lijaka. Zaril se je v seno in se zadušil.

Bivši kaznjenec — lažni kaznilniški paznik

Pri mariborski policiji se je zglasil viničar Ivan Veingerl iz Gradiške in povedal, da je nasedel sleparju. Neki mlajši moški se mu je predstavil za kaznilniškega paznika Kovača in se mu ponudil, da bo njegovemu sinu, ki je v ječi, na skrivaj dajal jedila in cigarete. Veingerl je možu res verjel in mu dal več zavitkov cigar in cigaret ter jedil, ki jih pa njegov sin ni dobil. Policija je ugotovila, da je lažni kaznilniški paznik Stanko N., ki se je v ječi seznanil z Veingerlovim sinom in so mu bile zato razmere znane. Policija je sleparja prijela.

Pretep na Teznem

Včeraj je bilo v tezenskih gostilnah zelo živahno. Skoraj povsod je bila godba in stari ter mladi so plesali. Tako je bilo tudi v gostilni Plohl na Teznem. Nenadoma pa je nastal med fanti prepir, ki mu je sledil pretep. Ruvanje se je končalo, ko se je 25letni invalid Joško Berglez zgrudil nezavesten na tla. Eden pretepačev je mladeniča brez roke s tako silo udaril z nekim predmetom po glavi, da mu je zdrobil čeljusti. Nevarno poškodovanega invalida so prepeljali v tukajšnjo bolnišnico.

Zeleni obrobni nasadi ali koli z žico?

Kakor so za navadne zemljane marsikateri ukrepi gradbenega urada nerazumljivi, tako tudi nismo mogli izvedeti za razloge, ki zabranjujejo, da bi se nasadi, ki se začnejo na vogalu Prešernove in Aleksandrove ceste in se raztezajo približno do Cankarjeve ulice, prav tako ne obrobili z zelenim grmičevjem kot je to v okolici frančiškanske cerkve in nasproti poslopij Uniona. Tako zelenje je gotovo praktično in obenem lepo. Pri nasadih, ki pričnejo pri Prešernovi ulici pa opazimo približno vsakih 14 dni delavce, ki zabijajo nove količke in vedno znova napenjajo žico. Jedva mine par dni, pa veselje otrok, ki radi skačejo po tej žici, pojenja dotlej, da se znova zabijejo količki in napne nova žica. »Žica gor, žica dol«, vpijejo otroci in gradbeni oddelek jim tega veselja ne kali. Pa tudi s stališča stroškov je vprašanje, kaj je pametnejše, količki z žico ali zeleni obrobni nasadi, gotovo zanimivo.

Mesto na fazana streljal na gonjača

V Zg. Jablani pri Cirkovcih je priredil tamkajšnji lovski zakupnik velik lov. Povabil je tudi svoje lovske tovariše in več gonjačev, ki so zajce in fazane priganjali pred puškino cev. Med gonjači je bil tudi 18letni posestniški sin Franc Gajst. Podil je krasnega fazana pred cev nekega inženira. Ta je sprožil in šibre so po nesrečnem naključju zadele Gajsta v levo koleno. Nevarno ranjenenga gonjača so prepeljali v mariborsko bolnišnico.

Zaradi jutrišnjega praznika izide prihodnja številka »Večernika« v sredo.

m. **Umrla sta** včeraj 52letna železničarjeva žena Marija Masten in 53letni carinski uslužbenec Alojz Mlaker.

PREPISUJE RAZMNOŽUJE in PREVAJA PREPISBIRO Aleksandrova c. 12 Tel. 25-34

m. **Ljudska univerza v Studencih.** Novo sezono otvarjajo v Studencih v četrtek, 5. novembra, ob 19. uri v dvorani deške šole s **Cankarjevim večerom** ob 20. obletnici njegove smrti. Predava prof. Rudolf, recitira J. Mlakar, nekaj pesmi zapoje »Enakost«. Vstopnine ni. Vsi prijatelji vabljeni!

m. **Maistrovci,** udeležite se počastitve mrtvih tovarišev in drugih narodnih borcev jutri dopoldne ob 10. uri na pobreškem pokopališču!

m. **Mariborska sekcija Združenja gledaliških igralcev** je imela svoj redni letni občni zbor dne 10. oktobra t. l. v Narodnem gledališču. Novoizvoljeni odbor se je na prvi odborovi seji, 12. oktobra, konstituiral sledeče: predsednik Pavel Rasberger; tajnik Edo Verdonik; blagajničarka Mileva Zakrajškova; odborniki Edo Grom, Ljudevit Crnobori, Lojze Štandeker.

m. **Da ne bo nobenega zapuščenega groba,** naj vsaj letos poskrbijo uprave vseh pokopališč, zlasti bi bilo želeti, da se primerno in pietetno očedijo in okrasijo grobovi na starem pokopališču, ki je v oskrbi posebnega pokopališkega odbora.

m. **Te dni zapuščata** po skoro 20-letnem delovanju muzejskega hišnika muzej g. in ga. Mohr. Oba sta bila vestna in poštena pomočnika mariborskega muzeja.

m. **Tudi slaščičarji odklanjajo** novi pravilnik o opravljanju pomočniških izpitov. O tem so namreč razpravljali na zadnji seji Združenja slaščičarjev in medičarjev v Mariboru. Ugotovili so tudi, da se šušmarstvo širi med izdelovalci in prodajalci sveč, kar bo morala oblast preprečiti.

m. **Kokoši je kradel.** Policija je na trgu prijela viničarja Franca O. iz Zg. Voličine, ker je ukradel posestniku Vinku Pečuhu več kokoši in jih v Mariboru prodajal.

m. **Z doma.** Železničar Franc Kobilica iz Maribora je prijavil, da je neznanokam pobegnil njegov 14letni sin Vladimir. Mladega begunca so po daljšem lovu v magdalenskem parku prijeli in izročili očetu.

m. **Zopet kolo.** Tapetniku Ignacu Pliberšku s Pobrežja je nekdo izpred gostilne v Taborski ulici odpeljal kolo »Rikse« z evidenčno številko 129185.

* **Cenena in prvovrstna popravljalnica ur,** za vsako uro garancija, pri M. Ilgerjev sin, Gosposka ul. 15.

* **V Gradec!** Enodnevni izlet z avtokarom »Putnika« v sredo, 9. nov., za le din 100.—. Prijave pri »Putniku«.

* **V četrtek,** 3. nov., ob 20. bo v kuhinji Dijaškega doma, Prešernova ul. 6, **tečaj za pikantne sendviče** in za **sladke sendviče** pod vodstvom strokovnjakinje, ki vodi sedaj kuharski tečaj v hotelu »Zamorc«. Vsaka udeleženka plača din 25.—. Vpisovanje in vplačilo iz prijaznosti v trgovini Zlata Brišnik.

* **Mesarske prodajalnice** bodo na praznik Vseh svetnikov zaprte in se tudi na stojnicah ne bo prodajalo meso. Združenje mesarskih mojstrov opozarja, da si občinstvo preskrbi mesne potrebščine za praznik že danes. Mesarske prodajalnice bodo odprte do 19. ure.

* **Za jahalni klub** se sprejemajo prijave Ob jarku št. 6, tel. 22-27, ker je pričetek delovanja kluba odvisen od števila prijav, se interesenti prosijo, da se čimprej prijavijo.

* **Kupite si »Toti list«.** Novembrsko številko dobite v vseh trafikah.

o. **»Gaj zaslužnih« pri Sv. Krištofu v Ljubljani,** kjer bodo počivali najzaslužnejši možje slovenske kulture, so blagoslovili. Svečanosti so prisostvovali predstavniki slovenske književnosti in politike.

* **Domače koline, izborna vina.** Gostilna Gajšek Tilka, Tezno, Tržaška 7.

* **»Grič«,** avtocesta, amerikanska elektrika, furež.

m **Nočna lekarniška služba.** Lekarna pri Sv. Roku, vogal Aleksandrove in Meljske ceste, tel. 25-32; Mestna lekarna pri Orlu, Glavni trg, tel. 25-85.

Kino

* **Grajski kino.** Samo še v torek **»Andaluzijske noči«.** Od srede Ničevo.

Mariborsko gledališče

Ponedeljek, 31. oktobra: **Zaprto.**

Torek, 1. novembra, ob 20. uri: **»Divji lovec«. Znižane cene.**

Sreda, 2. nov.: **Zaprto.**

Četrtek, 3. nov., ob 20.: **Boccaccio«.** Red A.

Vsi Sveti v gledališču. Zvečer ob znižanih cenah Finžgarjeva priljubljena igra s petjem **»Divji lovec«.**

Sport

Prvenstvena nedelja

TRADICIONALEN PORAZ GRADJANSKEGA (Z) — PORAZ LJUBLJANE — REMIS V MURSKI SOBOTI — ČAKOVEČKI GRADJANSKI PRVAK II. RAZREDA

Včeraj se je odigralo osmo kolo ligaškega prvenstva, ki nam je prineslo kar cel kup presenečenj. Favoriti včerajšnjih tekem so po vrsti izgubili. Porazi Gradjanskega iz Zagreba v Sarajevu prehajajo že v tradicijo, saj je Gradjanski lani proti istemu nasprotniku v dveh tekmah izgubil 3 točke. Gradjanski se jako pritožuje radi divjaških izpadov sarajevskih igralcev ter je radi tega tudi brzojavno prijavil protest proti verifikaciji tekme JNS-u. Druga senzacija je zaslužena zmaga beograjskega Jedinstva nad Jugoslavijo, ki je samo od začetka pokazala prav dobro igro, pozneje pa je popolnoma zatajila Tudi polovični uspeh splitskega Hajduka v Zemunu proti Sparti je prišel nepričakovano. BSK in HAŠK sta si priborila obe točki. Ljubljana se je vrnila brez pike iz Varaždina, kakor smo prav za prav pričakovali. Njen položaj na koncu tablice postaja vedno bolj nevaren.

REZULTATI TEKEM SO SLEDEČI:

VARAŽDIN: Slavija:Ljubljana 3:1 (2:1)

BEOGRAD: Jedinstvo:Jugoslavija 1:0 (0:0), BSK:BASK 2:0 (1:0).

SARAJEVO: Slavija:Gradjanski (Z) 2:1 (0:0).

ZEMUN: Sparta:Hajduk 3:3 (2:1).

ZAGREB: HAŠK:Gradjanski (S) 8:0 (4:0).

V ligaški prvenstveni tabeli vodi z razliko 4 točk BSK:

BSK	8	7	1	0	21: 5	15
HAŠK	8	5	1	2	22:12	11
Jugoslavija	8	5	1	2	15: 9	11
Gradjanski (Z)	8	5	0	3	23: 8	10
Hajduk	8	3	3	2	17:11	9
Jedinstvo	8	4	1	3	17:17	9
BASK	8	3	2	3	13:13	8
Gradjanski (S)	8	3	1	4	11:24	7
Slavija (S)	8	2	2	4	12:16	6
Slavija (V)	8	2	1	5	14:18	5
Ljubljana	8	1	1	6	6:20	3
Sparta	8	0	2	6	6:24	2

Podzvezino prvenstvo

V mariborski skupini se je včeraj odigrala samo ena prv. tekma, in sicer med Muro in ČŠK v Murski Soboti, druge tekme, ki bi se morale odigrati v Mariboru, pa so radi prepovedi od strani oblasti izostale. Tekme v LNP-u so z izjemo v Kranju končale regularno.

MURA : ČŠK 0:0

Včerajšnja tekma med gornjima nasprotnikoma se je končala včeraj z remijem, ki prilično odgovarja poteku igre, čeprav je imela Mura, posebno v prvem polčasu, nekaj več od igre. Tudi razmerje kotov govori za Muro. Obe moštvi sta bili solidnejši v obrambnih formacijah, dočim sta napadalni vrsti odpovedli. Dočim ČŠK ni imel posebnih svetlih točk v svojem moštvu, pač pa jako dobro povprečno enajstorico, sta pri Muri močno padla v oči kot najboljša na terenu Kukanja in Srbin. ČŠK je forsiral svojo že znano uspešno defenzivno taktiko ter je tudi rešil svojo točko. Šans za zmago sta imela oba nasprotnika dovolj, ali jih napadalci niso znali izkoristiti. Tekma, za katero je vladalo veliko zanimanje, je ponovno dokazala, da Mura v prv. tekmah nima sreče proti ČŠK. Tekma je potekla sicer ostro, toda fair. Sodil je g. Skalar iz Maribora.

Tabela prvorazredne skupine je sledeča:

ČŠK	6	4	2	0	12: 4	10
Železničar	4	3	0	1	8: 5	6
Rapid	5	2	1	2	13:11	5
Mura	6	2	1	3	14:15	5
Maribor	4	1	1	2	6: 5	3
Slavija	5	0	1	4	5:18	1

V ljubljanski skupini je bila tekma v Kranju med Kranjem in Svobodo iz Ljubljane pri stanju 3:0 za Kranj v 42. min. prvega polčasa prekinjena, ker bi bilo sicer gotovo prišlo do hujših incidentov. Ostala rezultata te skupine sta:

Bratstvo:Jadran 3:1 (1:0).

Hermes:Mars 2:1 (1:0).

V celjski skupini sta se vršili dve tekmi. Jugoslavija je zasluženo porazila Atletike z 2:1 (0:0). Tekmo je sodil ss. g. Veble. V predtekmi je mladina Celja premagala Atletike z 2:1 (1:0), v Žalcu pa je Borut porazil Gotovlje s 4:2 (2:1).

Malo presenečenje je rezultat tekme Amater:Celje. Celjani so tekmo izgubili z 1:0 (1:0). Celjani so imeli mnogo več od igre, a niso mogli uspeti. Trboveljčani so igrali jako ostro. Sodil je g. Mrdjen. iz Ljubljane.

Jesensko prvenstvo 2. razreda zaključeno

Včeraj se je končno odigrala zadnja tekma drugorazrednega prvenstva mariborske skupine med Ptujem in Dravo. Tekma je pod vodstvom mariborskega sodnika g. Berganta končala z zasluženo zmago Drave ter je potekla jako mirno. V tabeli vodi Gradjanski, tablica pa je sledeča:

Gradjanski	3	3	0	0	20: 4	6
Drava	3	2	0	1	11: 5	4
Lendava	3	1	0	2	10:11	2
Ptuj	3	0	0	3	3:24	0

TEKMA ZADRUŽNIH NAMEŠČENCEV

Včeraj dopoldne se je vršila na stadionu Železničarja nogometna tekma med uslužbenci Nabavljalne zadruge drž. nameščencev iz Maribora in iz Ljubljane. Zmagali so gosti v razmerju 5:2 (2:1).

Banovinsko lahkoatletsko prvenstvo

V režiji SK Planine je včeraj Ljublj. lahkoatl. podzveza izvedla prvenstvo. Odziv atletov je bil dober, rezultati radi hladnega vremena slabi. Startali so tudi Mariborčani, člani Maratona in Železničarja. Najuspešnejši je bil Pleteršek (Prim.), ki ima trikratni naslov ban. prvaka. V metu krogle je prvak Hlade (Žel.) z 12.07 m, v teku na 5000 m pa Maratonec Stojnšek s 17:16.6, oba iz Maribora.

ITALIJANSKO PRVENSTVO A.

Milano: Milano:Livorno 2:2.
Genova: Liguria:Bari 1:0.
Torino: Lazio:Torino 1:1.
Trieste: Ambrosiana:Triestina 2:1.
Modena: Modena:Roma 2:0.
Bologna: Bologna:Napoli 2:1.
Lueca: Lucchese:Novara 2:2.

ZVEZNE PRIREDITVE JZSS V LETOŠNJI SEZONI

JZSS bo priredil letos več prireditev, in sicer: državno prvenstvo v klasični kombinaciji 28. in 29. jan., drž. prvenstvo v alpski kombinaciji 4. in 5. marca, mednarodno prvenstvo v skokih 12. marca v Planici. Triglavski dan — smuk 16. aprila v Zg. Krmi (mednar.). Vse te prireditve se bodo izvedle v režiji zveze, podzveze, ki bi event. hotele prevzeti katero izmed teh prireditev, morajo javiti zvezi svoje ponudbe s točno navedbo proge in kraja tekme najkasneje do 20. nov. Kraj za prvi dve prireditvi lahko izbere zveza ali podzveza, ki jo bo priredila po svojem okusu, dočim sta kraja za zadnji dve že definitivna.

NAŠI ZIMSKI SPORTNIKI NA TEKMOVANJIH V TUJINI

Jugoslovanski zimski sportniki se bodo udeležili Fis-inih tekmovanj in olimpiade. Kakor izgleda, bo JZSS poslal naše najboljše tekmovalce v tujino, da si pridobe zato potrebno rutino.

PODZVEZA ZA ŽENSKE SPORTE V OSIJEKU

Ženski sport je v zadnjih letih v Osijeku jako napredoval. Da bi mu omogočili še večji razmah, so se klubi sestali na konferenci, na kateri so sklenili, da bodo pokrenili akcijo za ustanovitev lastne Podzveze ženskih sportov. V dosego tega cilja je bil izvoljen posebni pripravljalni odbor.

JNS BO ČRTAL VSE NEAKTIVNE KLUBE

JNS je poslal vsem podzvezam okrožnico, v kateri jih poziva, da mu javijo vse neaktivne sportne klube. Vsi ti klubi bodo še pred letnim občnim zborom črtani, da se na ta način izloči vpliv nepoklicanih na sklepe občnega zbora.

IZBIRA TEKMOVALCEV ZA OLIMPIADO

Upravni odbor JZSS v Ljubljani je pozval vse klube in podzveze, da naj takoj pričnó s treningi. Za enkrat naj vodijo gimnastični trening in pozneje trening na terenu najbolj izvežbani tekmovalci v vsakem kraju. Na podlagi teh treningov in z njimi zvezanih uspehov na prvih prireditvah v sezoni bo zveza določila kandidate za posebni trening, kjer se bodo tekmovalci pripravljali za mednarodne tekme in posebej še za prihodnjo olimpiado. Tekmovalci, ki ne bodo posečali pripravljalnih treningov, ne bodo prišli v poštev za posebni trening.

ANGLEŠKA REPREZENTACA V BUDIMPEŠTI.

Meddržavna tekma Madžarska-Anglija je definitivno zaključena ter se bo vršila 1. maja 1939. v Budimpešti.

s. **Obmejni promet z Italijo v zimskem sportu.** Italijanska planinska zveza je opozorila naše merodajne činitelje, da je prekoračenje italijanske meje dovoljeno le na podlagi potnega lista ali kakega drugega zakonitega enakovrednega dokumenta in to le na zato odrejenih mestih, kjer je prehod dovoljen.

s. **Klubski dan za vse klube JZS** je za teritorij cele zveze določen brez izjeme na 6. ali 8. januar 1939, da se s tem prihrani na terminih. Udeležba in uspehi na klubskih dnevih bodo merodajni pri razdelitvi podpor podzvezam in klubom in pri izbiri tekmovalcev za večje prireditve.

s. **Češkoslovaška nogometna zveza** je izbrisala iz članstva 183 klubov, ker so njihovi sedeži pripojeni Nemčiji ali Poljski.

s. **Vsa dunajska telovadna društva** so se združila v eno enotno telovadno udruženje.

s. **Odlična teniška igralka gdč. Hela Kovačeva** je zbolela, tako da do nadaljnjega ne bo mogla nastopati; mogoče bo morala celo na operacijo.

s. **Odlikovani so bili z ukazom** Nj. Vel. kralja na predlog ministra za fizično vzgojo naroda mnogi sportni delavci in novinarji.

s. **Na italijanskem jahalnem prvenstvu** je zmagal pri gospodih major Cacciandra, pri amazonkah ga. Di Morignano.

s. **Italijanski svetovni rekord na 100 km** v času 2 uri 22 minut in 21 sekund ni postavil tekač, kakor smo to pomotoma objavili v soboto, temveč kolesar Piubelle, kar so cenj. čitatelji gotovo že sami popravili.

REŠITEV KRIŽANKE ŠTEV. 5.

Vodoravno: karavana, Abesinec, Temenica, Al, nato, Ra, opat, ep, Neverov, Italijan, ji, ime, Anica, od, Ana, USA.

Navpično: Katalonija, Abel, petina, Rem, Sava, in, Asen, telica, vinar, rima, Anita, oje, Neco, Eva, os, Aca, up, nada.

Kultura

Črnogorski Vuk Karadžić

Dr. Anton Debeljak.

Navzlic obilnim zaprekam je pred 10 leti otvoril niz: Crnogorci u pričama i anegdotama. Knjiga 18. je pred nekaj meseci uzrla beli dan v Zagrebu s predgovorom bivšega ministra dr. B. Vošnjaka. Vse anekdote niso enako privlačne za nas, ki premalo poznamo tamkajšnje krajevne prilike. Za par knjig pa jih je takih, ki gotovo učinkujejo na čitatelje katerega koli naroda. V kratkem izide tak izbor v francoščini. Gradiva pa ima ta »Karadžić črnogorske anekdote«, kakor ga je krstil odlični hrvaški književnik Branko Mašić, še za 25 knjig, od katerih so nekatere medtem že v tisku. Ker je objavil nekaj tudi izvirnih del, znaša doslej število vseh njegovih zvezkov 59. Dosihdob se je znatna bera Mićunovih zgodbic natisnila v slovenščini, češčini, ruščini, poljščini, italijanščini, angleščini, nemščini, madžarskimi in francoščini. Domala v vseh teh jezikih so že pisane večje ali manjše razprave o njih. Tako je Črna gora po zaslugi svojega velikega sina dosegla priznanje vsega kulturnega sveta. Ker doma ne pripada nobeni kliki ali koteriji, ga na mnogih straneh zamolčujejo. Krivico skuša popraviti dr. Hanžeković na 165 straneh navedene razprave.

*

Nekoliko vzorcev iz Mićunovih snopičev.

I.

Star Ceklinjan, po bratstvu Jovićević, pase ovce na golem griču ob potu. Kraljica Milena, ki se je v kočiji mimo vozila, mu dé:

»Poženi ovce v ta dvorski zabran, saj tu se nimajo kaj pasti. Ne boj se, nihče te ne bo globil, jaz sem tvoja kraljica.«

»Pa da si carica, zastonj govoriš. Zaklel sem se, da svoj živ dan ne bom ženske poslušal.«

II.

Knjaz Nikola je o priliki rekel serdarju Mileti Rašovu iz Morače:

»Serdar, Moračani te ne marajo za kapetana.«

Serdar pa na to:

»Niti tebe ne bi hoteli za gospodarja, če bi si upali!«

III.

Mihajlo Ivanov iz Gradjana je imel hčer, prav zlobno in hudobno dekle. Hodila je od sela do sela pa od hiše do hiše, koder je nosila zdrahe in trosila razdor. Zbog njenih spletk ima še sodišče opravka. Naposled pokličejo njenega očeta na odgovornost. Prišedši prednje, vpraša kmete (vaške razsodnike);

»Kako želite, naj ji sodim?«

»Da jo zakleneš v kako izbo in da ne pride ven,« mu reko.

»Bog in božja vera, zaprem jo v tako izbo, da ne bo mogla nikoli več iz nje živa,« jim odgovori, potegne samokres izza pasa in jo na mestu ustreli.

KONEC.

k **Slovaške literarne nagrade.** V proslavo dvajsetletnice ČSR je razpisala Matica Slovaška skupno 100.000 češkoslovaških kron za najboljša literarna in literarno-znanstvena dela. Tri nagrade v višini 15.000, 10.000 in 5.000 kron so razpisane za romane; dve v višini 5.000 in 2.000 kron ste določeni za pesemski zbirki, tri v višini 5.000, 3.000 in 2.000 kron dobe dramska dela, ostalo pa znanstvena dela iz zgodovine slovaške literature, slovaške zgodovine, slovaškega jezikoslovja in slovaške etnologije. Dela morajo biti poslana Matici Slovaški do 1. januarja l. 1940, nagrade pa bodo razdeljene 1. septembra l. 1940.

k **Novo gledališče v Budimpešti.** Budimpeštanski okraj Ujpest (Nova Pešta) dobi novo gledališko poslopje, ki ga bodo pričeli že te dni graditi. Denar za gradnjo sta dali posebna gledališka družba in budimpeštanska mestna občina.

k **Zgodovina Madžarske.** V izdaji družbe »Humanitas-Verlag« v Curihu v Švici izide za letošnji Božič obsežna knjiga »Die Geschichte Ungarns«, delo znanega zgodovinarja Ottona Zareka.

k. **Emil Ludwig,** slavni nemški pisatelj biografskih romanov, je imel v četrtek v Parizu predavanje o Rooseveltu, ki je bilo prirejeno v prid češkim beguncem.

k. **Štiridesetletnica Hudožestvenega teatra.** Ob 40-letnici znanega »Gledališča umetnosti« v Moskvi, ki jo slave letos, prirejajo Rusi velike svečanosti. Sovjetska vlada je spremenila gledališču ime v »Gledališče Maksima Gorkega«, v čast velikemu pisatelju, ki je bil eden prvih na sceni uprizorjenih avtorjev. Gledališče sta ustanovila pred nekaj meseci umrli Stanislavskij in Nemirovič-Dančenko, ki zdaj sam nadaljuje pred štiridesetimi leti započeto delo.

Gospodarstvo

Bodoči gospodarski odnošaji z Nemčijo

Te dni so bila v Beogradu zaključena nemško-jugoslovanska trgovinska pogajanja. Z ozirom na odnose med obema državama so naši trgovski krogi pričakovali mnogo več od tega sporazuma, ki v bistvu na trgovskem poslovanju med Jugoslavijo in Nemčijo ničesar ne spreminja, nasprotno pa naš izvoz v Nemčijo celo omejuje. Pogajanja so ustalila tečaj nemške klirinške marke, ki se bo gibal med 14.30 in 14.70, tako da bo srednji tečaj 14.50 din za eno marko. Za ravnotežje pa bo skrbelo posredovanje Narodne banke. Z novim sporazumom so urejeni tudi trgovski odnosi z bivšo Avstrijo, ki so bili doslej le začasni. Naša trgovina z Avstrijo je sedaj dokončno vključena v trgovinske sporazume z Nemčijo tako v izvozu kakor v uvozu in plačevanju in se bodo vsa trgovska vprašanja reševala v Berlinu. Po novem sporazumu se bodo vplačila v Berlinu za plačevanje našega izvoza v Nemčijo ravnala po vplačilih v nemško-jugoslovanski kliring v Beogradu. Naša vplačila za uvoženo nemško blago bodo služila za merilo za naš izvoz v Nemčijo, oziroma vplačila v Berlinu bodo vedno za 10 odstotkov manjša od vplačil za račun kupljenega nemškega blaga v Beogradu. Na ta način se preprečuje povečanje naših zahtev od Nemčije. Zato je napačno mišljenje, da bo novi sporazum vplival na povečanje trgovine z Nemčijo. Uvoz v Nemčijo je dosegel višek in naše tržišče ne bo niti v bližnji niti v daljin bodočnosti moglo konzumirati večje količine nemškega blaga. Prav tako pa je dosegel višek tudi naš izvoz v Nemčijo skupno z Avstrijo. V prvih devetih mesecih je naš uvoz iz Nemčije in Avstrije znašal 1513.7 milijonov din ali 39.58 odstotkov skupne vrednosti našega uvoza. Istočasno pa je naš izvoz v Nemčijo in Avstrijo znašal 1434.1 milijonov din ali 40.63 odstotkov našega celotnega izvoza in znaša naša pasiva z Nemčijo v prvih devetih mesecih 96.3 milijonov dinarjev.

Ceneiše kurivo za mestne avtobuse

Mestni svet mariborski je na zadnji seji sklenil, nabaviti za Mestna podjetja še en Dieslov avtobus. Mestna podjetja streme predvsem za tem, da se pri avtobusih uvede cenejše kurivo, ker je bencin predrag. Vozovi tvrdke »Man« so urejeni za pogon z nafto, ki je cenejša kot bencin. Akcijo MP za modernizacijo in racionalizacijo avtobusnega prometa je vsekakor pozdraviti. Če se bodo dosegli zadostni prihranki, bo mogoče znižati voznino, ki je sedaj še previsoka. — Avtobus bo le takrat res pravo ljudsko prometno sredstvo, ko se cene ne bodo mnogo razlikovale od voznin na električni cestni železnici.

Želeti bi bilo, da MP, ko polagoma uvajajo cenejše kurivo v avtobusnem prometu, segajo predvsem po domačih pogonskih sredstvih, na katerih je naša država in zlasti Slovenija zelo bogata. Bencin in nafta prihajata za enkrat še iz inozemstva, trošarina in carina sta visoki, vsekakor pa je naš avtomobilizem glede kuriva odvisen od inozemstva.

MP so že začela v avtobusni promet uvajati zemeljski plin, ki ga pridobivajo v Bujevici na Hrvatskem. Tudi tu so se dosegli prihranki. Nekaj specialnih vozil je občina preuredila za pogon z lesnim ogljem, kar se je tudi dobro obneslo. Lesa in oglja imamo več kot dovolj in tega cenenega pogonskega sredstva ni treba upoštevati. Vodstvo podjetij naj se ozre še po drugih, še cenejših pogonskih sredstvih, ki jih je tudi v izobilju doma.

V mislih imamo tu avtubuse za pogon na premogovni prah. V Elbingu pri Stettinu izdeluje inž. Pawlikowski, sotrudnik iznajditelja Diesla, motorje, ki jih goni zmleti premogovni prah. Cela vrsta motorjev razne velikosti je že več let v obratu in so pokazali, da ob enakem učinku porabijo trikrat manj premoga kot lokomotiva in dvakrat manj kot najboljša parna turbina. Inž. Pawlikowski izdeluje sedaj tudi te vrste motorjev za avtomobile. Za poskušnjo je bilo nalašč v ta namen zgrajenih več avtobusov, ki jih gonijo motorji na premogovni prah. Ni dvoma, da se bodo ti motorji še izpopolnili in da bo premog kmalu v avtomobilizmu izpodrinil bencin, nafto in morda še druga pogonska sredstva.

Mestna podjetja naj se zanimajo za zadevo. Če bodo poskusila vse, da se pocenijo izdatki za avtobusni promet, potem lahko računajo na vsestransko podporo javnosti, tudi če jim morda kak poskus izpodleti. Prebivalstvo pričakuje v tem pogledu od mestne občine več iniciativnosti.

Narodno-gospodarski absurdi

Po neki ameriški statistiki je bilo iz gospodarskih razlogov in da se prepreči padec cen, v letu 1936-37 uničenih ogromno pridelkov. Samo v Braziliji so sežgali okoli 7,750.000 vreč kave, v Severni Ameriki pa v teku enega četrtletja 2 milijona ton koruze. V istem času so uničili 6,200.000 svinj. V Los Angelesu so vsak dan zlili v kanale 200.000 litrov mleka. Da ne bi padla cena sirovemu maslu, so pobili v prvih treh mesecih leta 1936 okoli 600.000 krav. V Floridi so na površini 10.000 hektarjev pustili zgniti zrele jagode. Na kalifornički obali je v avgustu 1936 romalo v morje okoli 1½ milijona raznega sadja. Kanada je v juliju 1937 sežgala nad 30.000 ton koruze. — Tudi v Evropi opažamo take abnormalne pojave: Tako je Holandska uničila 100.000 pujskov, Danska pa 25.000 krav. V Bretagni so ribiči pometali ves plen, okoli pol milijona rib, nazaj v morje — seveda že mrtve —, ker jih niso hoteli prodati pod ceno.

g. **Dalmatinska cementna tvornica »Adria Portland«** je po daljših pogajanjih končno prešla v roke domačega kapitala. Podjetje so prevzeli bratje Tirić, ki ga bodo tudi sami vodili. Dogodek je v krogih cementne industrije vzbudil precejšnjo pozornost.

g. **Najstrožjo štednjo s premogom** so uvedli v novi Češkoslovaški. Po odcepitvi sudetskega ozemlja je namreč ČSR izgubila svoje najvažnejše premogovnike, tako da iz preostalih ne bo mogla kriti vse potrebe ter bo morala z uvozom premoga v bodoče obtežiti svoje finance.

g. **Iz Šibenika izvažajo živež v Zadar.** Italijanski parnik je prepeljal iz Šibenika v Zadar 45.000 kg moke in veliko zalogo raznih živil.

g **Nemški uvoz v Italijo.** Po statistiki se je nemški uvoz (všteta je tudi bivša Avstrija) zvišal od 22. na 30.3% vsega italijanskega uvoza.

g **Vedno več riža v Grčiji.** Letošnji pridelek riža v Grčiji je znatno večji od lanskega. Letos so pridelali 7 milijonov kilogramov žita, lani pa samo 3 milijone kilogramov.

g **Madžari izvažajo mast v Nemčijo.** V teku tega meseca bo Madžarska izvozila 70 vagonov masti v Nemčijo.

g. **Nafta v Madžarski.** V Lispi pri Kaniži obratuje devet petrolejskih vrelcev. Dnevna produkcija nafte je 15 vagonov ali 5400 vagonov letno. Za te vrelce se zelo zanima ameriški kapital in se vršijo že zadevna pogajanja.

Socialna politika

Mladinsko skrbstvo v Sloveniji

Pod tem naslovom je odgovoril MFS. na mojo reportažo o mladinskem skrbstvu v Švicarski. Članek je lep in dober, in avtor je v njem z velikim razumevanjem pokazal na tozadevno delo v Sloveniji. Avtor sklepa iz mojega navdušenja za švicarske pridobitve, »da podcenjujem slovenske uspehe«.

Mudim se sedaj v Švicarski, zanimam se za mladinska vprašanja in ker sem dovolj mlada, da se lahko od vsega srca za nekaj navdušim, sem popisovala švicarske uspehe mogoče še vse premalo. Danes bi lahko veliko več povedala.

Zato se nikakor ne zavedam podcenjevanja naših uspehov; saj o njih sploh govorila nisem. Kako naj jih podcenjujem, ko sem pa prepričana, da **le tisto, kar se gradi iz razmer in potreb lastnega naroda, ima lahko trajno vrednost?** Saj ogledujem tuje pridobitve in uspehe, da lahko pomagam pri nas, in ne posnemam jih.

Mislim pa, da nihče ne more trditi, da se pridobitve naše dežele kosajo lahko z onimi bogate Švicarske, kjer je splošna življenjska ravan najvišja v vsej Evropi, če ne še daleč zunaj mej našega kontinenta, in da ne moremo primerjati našega mladega dela z socialnimi tradicijami Švicarske, ki datirajo od reformacije naprej

Upam zato, da se moji reportaži ne more podtikati »predsodkov«, brez nazorov pa ne more biti.

Zlata Pirnat.

*

Glede gornjega odgovora na moj članek v »Večerniku« bi pripomnil le to, da nimam in tudi nisem imel namena z avtorico polemizirati, kar je iz članka dovolj jasno razvidno; dal sem izraza le svojim vtisom, ki pa niso nikakršno »podtikanje«, kakor mi ga zdaj Zp. »podtika«. Poudaril bi rad še to, da v svojem članku nisem trdil, da smo Slovenci v mladinskem skrbstvu Švicarje dosegli ali pa celo presegli; dejal sem le, da smo v primeri z njimi dosegli dovolj, če upoštevamo 1. slovensko revščino v primeri s švicarskim blagostanjem, in 2. čas, ki smo ga imeli Slovenci na razpolago za delo na tem področju (t. j. od l. 1918, v primeri s švicarskimi socialnimi tradicijami, ki segajo nazaj v dobo reformacije, kakor pravi avtorica sama). Vztrajam pa pri trditvi, da so pri socialnem delu predsodki škodljivi, nazori pa nepotrebni. Da moremo uspešno skrbeti za svojega bližnjega ali pa za narodovo mladino, nam je potrebno le zdravo človeško čuvstvo in pa čut odgovornosti pred narodom in njegovo bodočnostjo. — Marijan Fuchs.

Delovanje društva „Šola in dom" v Ljubljani

Namen društva ni samo vzdrževanje stikov med šolo in domom, temveč blažitev socialne bede med dijaštvom. Tudi letos je društvo delilo revnim dijakom podpore bodisi v perilu, obutvi, obleki ali v denarju. Dijaška kuhinja za najrevnejše učence deluje že dve leti. Težnje društva gmotno podpira Nabavljalna zadruga drž. železničarjev, Trboveljska premogokopna družba, banovina, mestna občina ljubljanska in mnogi zasebniki. Za one dijake, ki se morajo vsak dan voziti v šolo, je posredovalo društvo pri direkciji drž. žel., ki je uvrstila nov vlak zanje, tako da lahko prihajajo v šolo tik pred začetkom pouka. Ker pa dijaki nimajo prostora, kjer bi prebili čas po pouku do odhoda vlaka in so bili tako prepuščeni cesti, je začelo društvo razmišljati, kako bi tem dijakom, ki jih je nekaj sto, preskrbelo zavetišče. Doseženi rezultati dokazujejo, da društvo uspešno deluje na področju mladinskega skrbstva.

KRALJICA MARIJA ROMUNSKA: 63

Zgodba mojega življenja

V Romuniji je bila tedaj na krmilu konservativna stranka. Ministrski predsednik Lascar Catargi je bil rejen gospod z zdravim človeškim razumom, premišljen govornik in umerjenih gibov. Podoben je bil Clémenceauju, samo ukročen in ne tigrast. Spominjam se dalje še Aleksandra in Jacquesa Lahovarija, Georgea (Nababa) Cantacuzine, Petra Carpa ter generalov Florescuja in Manuja. General Florescu je imel lepo glavo. Nosil je koničasto brado in brke à la Napoleon III. Petre Carp je imel markantno lobanjo ter orlovski nos in na njem očala. Izraz njegovega obraza je bil poln humorja in postal je zlahka satiričen. Bil je manj formalen kakor ostali in za njegovo ironijo se je skrivalo globoko čustvovanje in razumevanje.

Tip pravega, starega vojaka je predstavljal general Vladescu. Bil je marcialna pojava z osvajajočo sivo brado in daleč od obraza štrlečimi brki. Stari vojščak se mi je takoj prikupil, ker me je rajši zabaval, kakor da bi mi delal poklone. Zavedal se je, da sem še otrok in da občutim vso bol iztrganja od dotedanjega ljubega domačega okolja. Vladescu me je tudi pozneje še večkrat razvedril s svojim humorjem v času žalostnih minut v novi domovini.

Eden glavnih dostojanstvenikov v kraljevem spremstvu je bil seveda Jon Calindaru. Toda stric je pripeljal s seboj tudi dve romunski dami, gospo Cantacuzinovo in gospo Grecianujevo. Obe ste bili vdovi. Gospa Cantacuzino, starejša od njene tovarišice, je bila nekakšen steber bukareštanske družbe. Bila je zelo simpatična in izobražena, imela je že več poročenih hčera ter sina, ki je slovel kot velik znanstvenik in je bil najljubši Pasteurjev učenec. Njena zeta, Dumitru Sturdza in Petre Carp, sta bila najpomembnejša romunska državnika. Pripadala sta dvema velikima, medsebojno se bojujočima strankama. Toda inteligentna dama je znala v osebnem občevanju odstraniti vsa politična nasprotja. V Romuniji, kar sem kmalu izvedela, so bile politične strasti zelo ostre.

Marija Cantacuzino je postala moja zanesljiva svetovalka; ob priliki najinega prvega srečanja sem pa bila hladna in sem odgovarjala le zelo negotovo na njene poskuse zbližanja. Vleklo me je bolj k gospe Grecianujevi, ki je imela prikupnejše obraz in je bila imenovana za mojo častno damo. Obe dami sta gojili materinska čustva do mene, saj sta čutili, da bom v svoji novi domovini osamljena in brez svéta.

Prišli so tudi kraljevski gosti iz mnogih držav. Stara mama kraljica, ki sama ni mogla priti, je poslala kot svojega namestnika vojvodo Connaughta. Car je poslal velikega kneza Alekseja, maminega lepega, plavobradega brata pomorščaka. Grofica Flandrska s sinom Albertom, poznejšim kraljem Belgije, je zastopala svojo domovino. Grofica je imela značilni profil Hohenzollerncev. Bila je po značaju zelo sorodna kralju Karolu. Albert je bil zelo zabaven in je mnogo dopomogel, da se je razgnala teža oficielnosti. Postala sva takoj dobra prijatelja.

Cesar je imel posebne vzroke, da se je tega pomembnega dogodka v rodovini sam osebno udeležil. Prišel je z ogromnim spremstvom velikih gospodov v sijajnih uniformah. Vse, kar se je zbiralo okoli nemškega cesarja, je bilo veliko in glasno. Monarh pa ni nikoli pozabil pokazati, da je med vsemi prvi. Menjal je tekom dneva uniformo večkrat kakor najbolj nečimurna ženska svoje obleke.

Njegov način obnašanja, s katerim je v svojem življenju toliko ljudi razžalil, je bil včasih težko znosljiv. Moj oče ga prav tako ni maral, kakor ne stric Edvard. S svojim glasnim ponašanjem je povzročal zmedo med lastnimi sorodniki in je, kar je bilo še huje, žalil celo kneze drugih držav. Moja mati je spadala med one redke, ki so se z njim dobro razumeli. Zanimal jo je, in njena lastna gospodovalna nrav je držala muhastega suverena v šahu.

Mama in knez Leopold sta hodila od skupine do skupine in razganjala grozeče oblake, samotne opogumljala, vesele utrjevala in nerodnim pomagala.

Za čas poročnih slovesnosti so nam dodelili v gradu posebne prostore, dočim je stanoval Nando v hiši svojih staršev. Zdelo se ni spodobno, da bi ženin in nevesta prebivala že pred poroko pod isto streho. Sprejemi na kolodvoru, sprejemi v gradu in slavnostni obedi so vedrili ure pred poroko.

Včasih me je zabavalo, večkrat na dan menjati obleke, zlasti ako so bile elegante. O meni so tedaj govorili, da sem lepa, ako pa pogledam sedaj fotografije iz tistega časa, se mi zdi, da tista sodba ni bila pravilna. Da sem izgledala elegantno, je že mogoče, toda posebno čedna takrat gotovo nisem bila.

(Dalje sledi.)

Zanimivosti

× **Posojila za sklepanje zakona v Italiji.** Italijansko notranje ministrstvo je izdalo sledeče obvestilo: »Letošnjega avgusta je prosilo za posojilo v svrho poroke 2.734 oseb. Istega meseca izdana vsota v ta namen je znašala 4,431.000 lir. Odkar je vlada začela izdajati ta posojila, je prejelo posojilo 41.712 oseb v skupnem znesku 69,247.450 lir.

× **Zakon proti obrekovanju** je stopil nedavno v veljavo v Avstraliji. Vsakdo, ki ga nekdo zasači pri obrekovanju, bo kaznovan z denarno globo do 10.000 din.

× **Kadar voda v reki Neretvi v Srbiji uplahne,** postane slana kakor morje, in morske ribe prihajajo v reko na drstenje. Kadar dežuje, se rečna voda skali. Ribiči verujejo, da tedaj ribe oslepijo, zato jih je prav lahko loviti. Tudi otroci jih lovijo z golimi rokami.

× **V Sandžaku se ohranja lep narodni običaj.** Vaška dekleta si napravijo iz las na čelu znamenje vprašaja, po čemer fantje spoznajo, ali je še svobodna.

× **Zbirka »Kladi«,** ki vsebuje prve Shakespearejeve pesmi, je bila v Londonu prodana v Ameriko za 43.000 dolarjev.

× **Tiskanje knjig** so iznašli Kitajci že l. 593.

× **Hitrost svetlobe** so prvič izmerili leta 1673, in sicer je to storil danski astrolog Olaf Römer.

Radio

Torek, 1. novembra.

Ljubljana: 9.15 Prenos cerkvene glasbe; 10.30 Prazničen koncert radijskega orkestra; 12 Akademski pevski kvintet; 13.20 Koncert za dve violini; 19.50 Nad grobovi; 21.15 Tih spomin, koncert radijskega orkestra; 22.15 Spominu rajnih. — **Beograd:** 12 Plošče; 16.45 Popularne melodije; 20 Narodne pesmi; 2.15 Vokalni koncert. — **Sofija:** 13.20 Lahka glasba; 19 Popularni koncert; 20.55 Koncert. — **Milano:** 21 Weberjeva opera »Oberon«. — **Budimpešta:** 20.30 Velik simfonični koncert.

Sreda, 2. novembra.

Ljubljana: 12 Verdi »Requiem«; 18 Mladinska ura; 20 Koncert pevskega zbora z Ježice; 21.15 Pevski koncert ge. Kogejeve; 22.15 Duet klavirjev in harmonija. — **Beograd:** 12 Popularne plošče; 17.20 Popoldanski koncert; 21.30 Havajski kvartet. — **Paris PTT:** 21.30 Verdi »Requiem«. — **Beromünster:** 16 Najlepše melodije iz opere »Car in tesar«. — **Rim:** 21 »Requiem«. — **Sottens:** 21 Velik simfonični koncert.

Krasni zimski dirndli

zopet novi vzorci

Tekstilana Büdefeldt

Maribor, Gosposka 14

Gostilna

na lepem mestu v periferiji Maribora se kompletna ugodno

takoj odda

pridnim najemnikom. Naslov v upravi.

Apneni prah!

najboljše gnojilo za vrte, polja, travnike, vinograde in sadonosnike, sedaj je čas za gnojenje! 2337

Zaloga:

Firma **Andrašič, Maribor**

Kolesa in šivalne stroje

proda na mesečne obroke

po din 100·-

mehanik

DRAKSLER

Vetrinjska ulica 11

Dinamo luči

za kolesa, 6 in 12 voltne, različnih znamk prodam na obroke.

Šivane odeje

odeje iz ovčje volne
žimnate madrace
madrace z ovčjo volno
afrik madrace
preproge (tepihe)
kokosove tekače
otomane
kauče

kupite najceneje pri izdelovalcu

E. Zelenka

Maribor

Ulica 10. oktobra 5

Volna za sport

Zato priporočamo

„KLUFT"
močno zvita strapacna volna za kratke nogavice in dokolenke 10 dkg **12·-** din

„TEKA"
izdatna vrsta v mnogih barvah za jopice in telovnike 10 dkg **14·-** din

„DIANA"
posebno debela volna za smučarske puloverje 10 dkg **14·-** din

„GELBSCHILD"
znana vrsta tudi v mele barvah za dokolenke in rokavice 10 dkg **16·-** din

„GOTTHARD"
zelo lahka in izdatna volna za razvajene zahteve 10 dkg **20·-** din

„BRENDORA"
originalna angleška vrsta, sportnega značaja za sviterje 10 dkg **22·-** din

Poskusite, prosim, naše posebne vrste za sport, izbrali boste prav za vsako uporabo

E. BÜDEFELDT, MARIBOR

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par; najmanjša pristojbina za te oglase je din 6.—. Dražbe, preklici, dopisovanja in ženitovanjski oglasi din 1.— po besedi. Najmanjši znesek za te oglase je din 10.—. Debelo tiskane besede se računajo dvojno. Oglasni davek za enkratno objavo znaša din 2.—. Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu, oziroma ga je vposlati v pismu skupaj z naročilom ali pa po poštni položnici na čekovni račun št. 11.409. Za vse pismene odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znamka za 3 din.

Razno

IZ LASTNE PLETARNE
»Mako« perilo najhigieničnejše za otroke dame in gospode izdeluje po meri tekom 6 ur, tudi v veliki izbiri. »Luna«, samo Glavni trg 24. 1323

HALO!
Vsi na dobro kapljico k Marici Karbeutz. Abonenti na dobro domačo hrano se sprejmejo. 2413

Danes in jutri
JETRNE IN KRVAVE KLOBASE
lastnega izdelka. Vino izborno. Prešernova klet v Gosposki ulici. 2353

DAMSKE TORBICE,
denarnice, novi vzorci, velika izbira pri Šterbalu, Meljska cesta 2, Trg svobode 6. 2339

TOMAŽEVO ŽLINDRO
18 odst. po din 110.— za 100 kg iz skladišča Maribor, vagonske količine po 92 din za 100 kg franko Ljubljana, oddaja Kmetijska družba, Meljska cesta, telefon 20-83. 2299

ŽIČNE VLOŽKE
od 85 din, afrik-madrace od 180 din, otomane od 350 din dobavlja zajamčeno »Obnova«, F. Novak, Jurčičeva 6. 2420

VEDNO V ZALOGI!
Prvovrstni premog, trdi in mehki, stavbeni, rezan les, poljčanski pesek, apno in cement. Po najnižjih dnevnih cenah. C. Kraser, Studenci. 2426

GOSPODINJE!
Veliko izbiro okusnega kruha in izbornega peciva vam priporoča pekarna Rakuša, Koroška c. 24. 1254

GAMBRINOVA DVORANA,
lepo renovirana dvorana za prireditve, bankete, poroke. Abonenti se sprejemajo.

Prodam

Prodam 300 litrov pristnega lanskega
SADNEGA KISA
po zmerni ceni. Vauda, Sv. Marjeta ob Pesnici. 2409

Prodam
SENO IN OTAVO.
Ponudbe na upravo pod »Seno«. 2416

TOČILNO MIZO
prodam. Naslov v upravi. 2425

Stanovanje

STANOVANJE,
2 sobi in kuhinja, se poceni takoj odda. Rajčeva 10. 2411

Blago za zavese

napravi vaš dom udoben

Bogato izbiro

priporoča

Tekstilana Büdefeldt

Maribor, Gosposka 14

STANOVANJA,
1 in dvosobna, se oddajo. Smetanova ulica 54, gostilna. 2309

Vzamem gospoda ali gospodično na
STANOVANJE IN HRANO.
Praprotnikova 17. 2417

Lepo opremljena, sončna
SOBA
s posebnim vhodom, souporaba kopalnice, se odda v Dalmatinski ulici 25. 2419

Separiran, opremljen
KABINET
oddam s 15. novembrom solidnemu uradniku. Wilsonova ulica 13-I. 2421

STANOVANJE
se odda s 15. novembrom. Ciril Metodova ulica 2, Studenci. 2422

STANOVANJE,
soba, kuhinja, kabinet in veranda se odda s 15. novembrom. Meljska c. 59. 2423

Gospoda sprejmem na
HRANO IN STANOVANJE.
Smetanova 51-I., desno. 2424

Pouk

NEMŠČINA, ITALIJANŠČINA, FRANCOŠČINA
po lahki, hitri metodi. Individualen pouk. Zajamčen uspeh. Aleksandrova c. 14-I., levo. 2370

PROFESOR POUČUJE
slovenščino, nemščino, francoščino in italijanščino ter (nemško, slovensko in hrv.) stenografijo. Marijina ul. 25. 2341

Premog
svetli kosovec! 2338

Drva
bukova, suha, cela polena in žagana, na debelo in drobno, po zmerni ceni priporoča

Firma **Andrašič**
oddelek za kurivo
Maribor, Koroška cesta 25

Srajce
Kravate
Pižame
Rokavce
Zimsko perilo
Velika izbira
Modno blago

Avgust Hedžet

Aleksandrova ul. 9

2414

Ljudska samopomoč

registrovana pomožna blagajna
V MARIBORU, ALEKSANDROVA CESTA 47
v lastni palači
naznanja smrtne primere svojih članov v mesecu
septembru 1938:

Fuks Jožefa, vžitkarica, Pekre, p. Limbuš
Žnidaršič Ana, vdova vinskega trgovca, Ljubljana
Šavc Ivan, prevžitkar, Št. Janž pri Dravogradu
Senekovič Albin, železničar v p., Studenci pri Mariboru
Vodušek Jera, vdova, Ljubljana
Klančnik Anton, posestnik, Loke
Weixel Marija, zasebnica, Maribor
Coihter Blaž, najemnik, Razvnje, p. Hoče
Semenič Gera, posestnica, Slamnjak, p. Ljutomer
Herzog Štefan, delovodja, Maribor
Dokl Andrej, prevžitkar, Osek, p. Sv. Benedikt v Slov. gor.
Pobijaš Anton, prevžitkar, Maribor
Rostohar Jožef, prevžitkar, Kladje
Sterman Marko, posestnik, Ljutomer
Balon Ana, prevžitkarica, Celje
Gombač Ivan, posestnik, Maribor
Paulič Alojzija, upokojenka, Ljubljana VII
Zupanc Marija, vžitkarica, Hrastje
Gornjak Antonija, zasebnica, Bresternica 53
Novak Karel, posestnik, Ptuj
Skoberne Franc, posestnik, Hrušovec
Senekovič Marija, viničarka, Studenci
Malis Peter, prevžitkar, Celje
Čadež Marija, zasebnica, Tržič
Vivat Benedikt, zasebnik, Maribor-Pobrežje
Pukl Terezija, hišna posestnica, Bjelovar
Wagner Antonija, vdova uradnika, Maribor
Slamnik Ana, zasebnica, Maribor
Šumenjak Alojz, zasebnik, Murska Sobota
Osojnik Vid, posestnik, Ptuj
Vnuk Marija, žena inštalaterja, Maribor
Tanšek Neža, prevžitkarica, Škofja vas pri Celju
Klippstätter Cecilija, zasebnica, Maribor
Griljanc Marijana, posestnica, Kaludrovci

Po vseh umrlih članih se je izplačala pripadajoča pogrebnina v skupnem znesku
din 283.030,—.
Članom, ki so pristopili po 1. novembru 1933, se izplača polna pogrebnina — brez odbitka! — Kdor še ni član »Ljudske samopomoči«, naj zahteva brezobvezno in brezplačno pristopno izjavo.

2408 **Blagajniško načelstvo.**

Mal' položi dar domu na oltar!

Izdaja in urejuje ADOLF RIBNIKAR v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik STANKO DETELA v Mariboru. Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 14. uri. Velja na mesec prejeman v upravi ali po pošti 10 din, dostavljen na dom 12 din. Oglasi po ceniku. Uredništvo in uprava: Maribor, Kopališka ul. 6. Telefon uredništva in uprave št. 25-67. Poštni čekovni račun št. 11.409.